

**TC.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**OTİZMLİ BİREYLERDE SPOR EĞİTİMİNİN SOSYAL VE AKADEMİK
BECERİLERE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Özge PARLAK**

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı

HAZİRAN 2021

TC.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**OTİZMLİ BİREYLERDE SPOR EĞİTİMİNİN SOSYAL VE AKADEMİK
BECERİLERE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Özge PARLAK
191208007

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

HAZİRAN 2021

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı (191208007) numaralı öğrencisi Özge PARLAK'ın "Otizmli Bireylerde Spor Eğitiminin Sosyal ve Akademik Becerilere Etkisinin İncelenmesi" adlı tez çalışması 04.06.2021 tarihinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi: 04/06/2021

1)Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN .....

2) Jüri Üyesi: Dr. Ayla TAŞKIRAN .....

3) Jüri Üyesi: Dr. Faruk Salih ŞEKER .....

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum “Otizmli Bireylerde Spor Eğitiminin Sosyal ve Akademik Becerilere Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (04/06/2021)

Özge PARLAK

ÖNSÖZ

Başta tez sürecimin başından beri sağladığı destek ve tezime sağladığı katkılarından dolayı tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN'e, lisans ve yüksek lisans eğitim hayatım boyunca destek olan ve bugünlere gelmemi sağlayan İstanbul Gedik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ndeki hocalarıma,

Bu tez çalışmasına katkı sağlayan Dolayoba Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezinde eğitim alan otizmli bireylere ve gönüllü olarak katılan görüşmecilerime,

Hayatım boyunca hep yanımda olan, hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen ve benim bugünlere gelmemi sağlayan sevgili annem Nusreta PARLAK'a ve sevgili babam İsmail PARLAK'a,

Hayatımın her anında yanımda olan ve hiçbir zaman desteğini esirgemeyen sevgili kardeşim Bilge PARLAK'a,

Bu süreçte yardıma ihtiyacım olduğunda arayabildiğim, bana destek olan Ayşe YILMAZ'a ve Kaan ÖZBOZDUMAN'a

En son olarak lisans ve yüksek lisans hayatım boyunca hep yanımda olan, en stresli ve heyecanlı anlarımda beni destekleyen canım dostum Aslı YILMAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Haziran 2021

Özge PARLAK

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLO LİSTESİ	viii
OTİZMLİ BİREYLERDE SPOR EĞİTİMİNİN SOSYAL VE AKADEMİK BECERİLERE ETKİSİNİN İNCELENMESİ.....	ix
ÖZET.....	ix
AN INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF SPORTS EDUCATION ON SOCIAL AND ACADEMIC SKILLS FOR INDIVIDUALS WITH AUTISM..	x
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı	2
1.2 Araştırmanın Problemi	2
1.2.1 Araştırmanın Alt Problemleri.....	2
1.3 Araştırmanın Hipotezleri.....	2
1.4 Sınırlılıklar	2
1.5 Sayıtlılar	2
1.6 Araştırmanın Önemi.....	3
1.8 Tanımlar	3
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1 Otizm Nedir?	4
2.2 Otizmin Tarihsel Süreci	5
2.3 Otizmin Belirtileri	6
2.3.1 Gelişim Dönemlerine Göre Otizmin Belirtileri.....	7
2.4 Otizmin Nedenleri.....	7
2.4.1 Genetik Faktörler	7
2.4.2 Nörolojik Faktörler.....	8
2.4.3 Çevresel Faktörler	8
2.5 Spor ve Otizm	9
3. YÖNTEM.....	11

4.BULGULAR	14
4.1 Sosyal Becerilere Yönelik Bulgular.....	14
4.1.1 Sporun Engelliler Üzerindeki Etkisine Yönelik Bulgular.....	14
4.1.2 Spor ve İletişim Becerilerine Yönelik Bulgular.....	16
4.1.3 Spor ve Oyuna Yönelik Bulgular.....	16
4.1.4 Spor ve Sosyal İlişkiye Yönelik Bulgular.....	17
4.1.5 Spor ve Etkinlikten Etkinliğe Geçişe Yönelik Bulgular.....	18
4.1.6 Spor ve Korku, Kaygıya Yönelik Bulgular.....	19
4.1.7 Spor ve İlgi Alanlarına Yönelik Bulgular.....	20
4.1.8 Spor ve Kural, Komut, Yönergelere Yönelik Bulgular.....	21
4.2 Akademik Becerilere Yönelik Bulgular.....	22
4.2.1 Spor ve Algı Çalışmalarına Yönelik Bulgular.....	22
4.2.2 Spor ve İlk Okuma Yazmaya Hazırlığa Yönelik Bulgular.....	23
4.2.3 Spor ve Ses, Kelime, Cümleye Yönelik Bulgular.....	23
4.2.4 Spor ve Okuma-Yazma Yönelik Bulgular.....	24
4.2.5 Spor ve Dinlemeye Yönelik Bulgular.....	24
4.2.6 Spor ve Dil Bilgisine Yönelik Bulgular.....	25
4.2.7 Spor ve Nesnelere Arası İlişkiye Yönelik Bulgular.....	25
4.2.8 Spor ve Ritmik Sayma Becerisi.....	26
4.2.9 Spor ve Doğal Sayılara Yönelik Bulgular.....	26
4.2.10 Spor ve İşlemlere Yönelik Bulgular.....	27
4.2.11 Spor ve Ölçülere Yönelik Bulgular.....	27
4.2.12 Spor ve Geometrik Şekillere Yönelik Bulgular.....	27
4.2.13 Spor ve Örüntü oluşturmaya Yönelik Bulgular.....	28
5. TARTIŞMA	29
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	33
6.1 Sonuç.....	33
6.2 Öneriler.....	34
KAYNAKLAR	35
EKLER	38
Ek-1: Etik Kurul Kararı.....	38
Ek-2: BUFAM IGU Müdürlüğüne Verilen Dilekçe.....	39
Ek-3: Çalışmanın İzni.....	47

Ek-4: Sosyal Beceri Görüşme Soruları	48
Ek-5: Akademik Beceri Görüşme Soruları	51
ÖZGEÇMİŞ	54

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1: Görüşmeci Profili.....	12
--	----

OTİZMLİ BİREYLERDE SPOR EĞİTİMİNİN SOSYAL VE AKADEMİK BECERİLERE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırma otizmlili bireylerde spor eğitiminin sosyal ve akademik becerilere etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya spor eğitimi alan 10 otizmlili bireyin spor aktivitesi sırasında eşlik eden velilerinden biri katılmıştır. Çalışmada standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerde Sosyal Beceri Görüşme Soruları ve Akademik Beceri Görüşme Soruları kullanılmıştır. Görüşmeler bilgisayar ortamında Office Programı Word 2019 Uygulaması kullanılarak yazıya dökülüp analiz edilmiştir.

Sporun sosyal becerilerden iletişim, oyuna katılma, sosyal ilişki, davranış sorunları ve sıra bekleme, vücut farkındalığı ve denge kontrolü, ilgi alanları, kurallara ve komutlara uyma, yönerge alma gibi becerilerde katkısı olduğu görülmüştür. Sporun etkinlikten etkinliğe geçiş becerisinde ise otizmlili bireylerin birçoğuna katkısı görülmezken, bazılarında yavaş olsa da otizmlili bireylerin birçoğunda olumlu katkısı görülmüştür. Sporun akademik becerilerde ise algı çalışmaları, ilk okuma yazmaya hazırlık, ses kelime ve cümle, dinleme, nesnelere arası ilişkiler, ritmik sayma gibi becerilerde katkısı olduğu görülmüştür. Sporun isim yazma, dil bilgisi, doğal sayılar, işlemler, ölçüler gibi becerilerde ise bireylerin bir kısmına katkı sağladığı bir kısmına katkı sağlamadığı görülmüştür. İlerleme göstermeyenlerin genelinde yaşının küçük olduğu görülmüştür. Bölme işlemi ve hesap makinesi kullanarak işlem yapma becerilerine sporun katkısı görülmemiştir.

Araştırmada; spor eğitiminin otizmlili bireylerin sosyal ve akademik becerileri üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Otizm, sosyal beceri, akademik beceri, spor eğitimi

AN INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF SPORTS EDUCATION ON SOCIAL AND ACADEMIC SKILLS FOR INDIVIDUALS WITH AUTISM

ABSTRACT

This study was conducted to examine the effects of sports education on social and academic skills in individuals with autism. One of the accompanying parents of 10 individuals with autism who received sports training participated in the study. Standardized open-ended interview method was used in the study. Social Skills Interview Questions Form and Academic Skills Interview Questions Form were used in the interviews. The interviews were transcribed and analyzed in computer environment using the Microsoft Office 2019 Word application.

It has been observed that sport contributes to social skills such as communication, joining the game, social relations, behavioral problems and waiting turn, body awareness and balance control, interests, obeying rules and commands, and taking instructions. In the skill of transition among activities, sports did not contribute to a few individuals with autism, and although some of them were slow, positive contribution was observed in the majority of the individuals with autism. It was observed that sports contributed to academic skills such as perception studies, preparation for first reading and writing, phonemes, words and sentences, listening, relations between objects, rhythmic counting.

It was observed that sports contribute to some of the individuals in skills such as writing names, grammar, natural numbers, operations, and measures, but for the rest, no significant progress was observed, where the general age of the latter group was small. No contribution of sports to the skills of dividing and using calculators was observed.

In this study, it was concluded that sports education has a positive effect on the social and academic skills of individuals with autism.

Keywords: Autism, social skills, academic skills, sports education

1. GİRİŞ

Otizm spektrum bozukluğu 2013 yılında Amerika Psikiyatri Birliği (APA) tarafından yayımlanan Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayısal El Kitabında (DSM-V) sınırlı ve sürekli tekrarlanan davranışların gözlemlendiği, hayat boyu devam eden sosyal iletişim ve etkileşimdeki yetersizlikler, rutin davranışlara aşırı bağlılık gösterme, duyuşsal uyaranlara karşı aşırı tepkiler vererek kendini belli eden nörogelişimsel bir yetersizlik olarak tanımlanmaktadır (APA, 2013).

Eichstaedt ve Lavay (1992) ise otizm hakkında yaşamın ilk senelerinde ortaya çıkan ve bireyin yaşamı boyunca devam edecek olan nörogelişimsel bozukluk olduğunu söylemişlerdir. Aynı zamanda otizimli bireylerin kendilerini tanıyarak, hayatlarına diğer bireylerden destek almadan devam edebilecekleri yaşam becerilerini kazandıracak eğitimlere yer verilmesi gerektiğini, bu eğitimlerin otizimli bireylerin yaşam becerilerini geliştirmesine ve yaşadığı çevreyi tanımasına neden olduğunu belirtmişlerdir (Eichstaedt ve diğer., 1992).

Otizm spektrum bozukluğunda öğrenme güçlüğü ve sosyal yetersizlik kavramları, otizimli birey ve aileleri için en önemli sorunların başında gelmektedir. Öğrenme güçlüğüünün yanında sosyal aktivitelere gerektiği gibi katılamama ve bu konuda güçlük yaşaması otizimli bireyin akranları ile olan sosyal ilişkilerini de olumsuz şekilde etkilemektedir (Toth ve diğer., 2006; Er, 2018).

2010 yılında Lang ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada spor eğitiminin otizimli bireylerin yaşamında önemli bir yere sahip olduğu ve yapılacak eğitimlerin otizimli bireylerin motor gelişimlerini olumlu bir şekilde etkilediği gözlemlenmiştir (Lang ve diğer., 2010; Taner, 2020).

Otizimli bireyler için düzenlenen eğitim programlarında hareket becerilerini geliştiren sportif faaliyetlere yer verilmelidir. Bu eğitimler sayesinde kazanılan hareket becerileri otizimli bireylerin sosyal alanda iletişimlerini olumlu yönde etkileyecektir

(Eichstaedt ve diğ., 1992). Bu araştırmada da spor eğitiminin otizmlı bireylerin sosyal ve akademik becerilere olan etkisini incelemek amaçlanmıştır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Yapılacak bu araştırmanın amacı spor eğitiminin otizmlı bireylerin sosyal ve akademik becerileri üzerindeki etkisini incelemektir.

1.2 Araştırmanın Problemi

Spor eğitiminin otizmlı bireylerin sosyal ve akademik becerileri üzerinde etkisi var mıdır?

1.2.1 Araştırmanın Alt Problemleri

1. Spor eğitiminin otizmlı bireylerin sosyal becerileri üzerinde etkisi var mıdır?
2. Spor eğitiminin otizmlı bireylerin akademik becerileri üzerinde etkisi var mıdır?

1.3 Araştırmanın Hipotezleri

1. Spor eğitiminin otizmlı bireylerin sosyal becerileri üzerinde etkisi vardır.
2. Spor eğitiminin otizmlı bireylerin akademik becerileri üzerinde etkisi vardır.

1.4 Sınırlılıklar

Bu araştırma, İstanbul Pendik ilçesinde bulunan Dolayoba Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezinde spor eğitimi alan Otizm spektrum Bozukluğu tanısı almış bireylerin aileleri ile sınırlandırılmıştır.

1.5 Sayılılar

1. Çalışmaya katılan aile bireylerinin görüşmelere eşit koşullarda katıldığı varsayılmıştır.
2. Görüşmelere katılan aile bireylerinin sorulan sorulara samimi, güvenilir ve objektif bir şekilde cevap verdiği varsayılmıştır.

1.6 Araştırmanın Önemi

Otizimli bireyler yaşamlarının birçok yerinde çeşitli zorluklar çekmektedir. Sosyal ve akademik becerilerindeki sorunlar bu zorlukların başında gelmektedir. Sosyal becerilerindeki gelişimsel sorunlar otizimli bireylerin etrafındaki bireyler ile olan iletişimlerini olumsuz yönde etkileyecektir. Sosyal becerilerdeki bu sorunlar bireylerin akademik becerilerini de olumsuz yönde etkilediği görölmektedir. Spor eğitiminin otizimli bireylerin sosyal becerilerini olumlu yönde etkilediği düşünölmektedir. Bu durumdan dolayı akademik becerilerde olumlu etkilenecektir.

Yapılacak bu çalışmada da spor eğitiminin sosyal ve akademik becerileri nasıl etkilediği incelenecektir. Bu çalışmadan çıkacak sonuçlara göre otizimli bireylerin spor eğitimleri konusunda önerilerde bulunmamız sağlanabilecektir. Bu araştırma gelecekte yapılacak bu konudaki çalışmalara yardımcı olması açısından önemlidir.

1.8 Tanımlar

Otizm Spektrum Bozukluğu: Otizm spektrum bozukluğu yaşam boyu süre gelen, takıntılı tekrarlayıcı davranışların gözöktüğu, sosyal yaşantısında, insanlarla iletişiminde sorunların göröldüğu bir rahatsızlıktır (Topçu, 2017; Er, 2018).

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Otizm Nedir?

‘Otizm’ kelimesini ilk kez Eugen Bleuler’ın kullandığı düşünülmektedir. Bleuler bu kelimeyi kendini çevreden soyutlamış kişiler anlamında kullanmıştır (Helfin ve diğ., 2007; Schreibman, 2005).

Otizm spektrum bozukluğu hayatın erken döneminde ortaya çıkan ve hayat boyu süregelen, sosyal yaşantıda bireyler ile olan iletişim ve ilişkilerde problemler, davranış ve bilişsel gelişmede problemler gibi sorunları da beraberinde getiren nöropsikiyatrik bir bozukluktur ve otizmlili bireyin ve ailesinin hayatını büyük ölçüde etkilemektedir (Aydın, 2008).

Ruştioğlu ve Pişkin (2018) de otizm spektrum bozukluğunu bireyin sosyal gelişimini, iletişim becerilerinin gelişimini engelleyen, bireyin davranışında çeşitli sorunların görüldüğü nörogelişimsel bozukluk olduğunu söylemişlerdir. (Ruştioğlu ve diğ., 2018; Taner, 2020).

Otizm spektrum bozukluğunda erken tanıda bulunmak erken müdahale açısından önem arz etmektedir. Çocuk iki yaşına geldiğinde fark edilmeye ve tanıda bulunmaya başlar. Bu durum Hollanda gibi ülkelerde bir buçuk yaşına kadar indirilmiştir. Otizm konusunda ülkemizde ailelerin bilgi yetersizliğinden kaynaklı erken tanılamada sorunlar yaşanmaktadır (Yalçın, 2017; Er, 2018).

Otizmin ailelerin çocuklarını yetiştirirken yaptıkları yanlışlardan kaynaklanmamaktadır. Otizm gelişimsel bir bozukluktur ve erkeklerde kadınlara göre 4 kat fazladır. Otizm hayat boyu devam etmektedir ve otizmlili bireyler çevreden gelen

uyaranlara aşırı tepkiler vermektedir. Otizmin henüz tedavisi bulunmamasına rağmen, yapılacak çeşitli eğitimler bireylerin davranışlarında pozitif gelişmelere yol açacaktır (Ekici, 2013; Er, 2018).

2.2 Otizmin Tarihsel Süreci

“Otizm” ve “Otistik” sözcükleri Yunanca’da “otos” kelimesinden gelmektedir. “Benlik, öz, kendi gibi” anlamlar ifade etmektedir (Uzunlular, 2018).

1943 yılında ABD’de Baltimore da bulunan Johns Hopkins Üniversitesi’nde görev alan Leo Kaner otizmle ilgili ilk makaleyi yayımlamıştır. Makalede 11 çocuğun özelliklerini ayrıntılı bir şekilde tanımlamış ve çocukların akranlarından fiziksel olarak olmadığını fakat davranışlarında birçok farklılıklar görüldüğünü ifade etmiştir. Kanner gözlemleri sonucunda bu çocuklarda takıntılı davranışlar, iletişim sorunları ve ayrıcalıkta ısrarcılık gibi özelliklerin var olduğunu görmüştür. Geçmişte görülen bu özellikler günümüzde de otizmlili bireylerin özellikleri arasında görülmektedir (Helfin ve diğ., 2007; Kanner, 1943; Schreibman, 2005; Tidmarsh ve diğ., 2003; Volkmar ve diğ., 2004).

1944 yılında ise Hans Asperger bir grup çocukta gözlemlediği birtakım davranışlar gözlemlemiş ve gözlemlediği davranışlardan “Otistik Psikopati” ifadesiyle bahsetmiştir. Asperger bu çalışmasını Almanca ve olarak savaş yıllarında yazdığı için uluslararası alanda fazla yer almamıştır (Özbey, 2005).

Kanner yayımladığı makaleden yola çıkarak çocukların annelerinin soğuk ilgisiz ve entelektüel davranışlarının otizme sebep olabileceğini ön görmüştür ve bu anneleri tanımlamak için “buzdolabı anne” kalıbını kullanmıştır. 1940’lı yıllarda psikanaliz yaklaşımın psikoloji ve psikiyatri alanlarına hakim olduğu düşünüldüğünde, böyle bir kavramın ortaya konulması garipsenmemelidir (Schreibman, 2005; Tekin İftar, 2019).

Biyolojik teori 1960-1980 yıllarında otizmin tanımlanmasını sağlamıştır. Otizmin doğum travması veya tıbbi bir hastalık sonrasında gerçekleştiği bu teori ile kabul gördü. Otizmin biyolojik temelli bir hastalık olduğu belirtildi ve buna kanıt olarak mental gerilik ve epilepsinin bu hastalarda çoğunlukta olması gösterilmiştir. Otizmin bir ya da birden fazla faktörün merkezi sinir sistemini etkilediği görülen bir davranış sendromu olduğu görülmüştür (Yüksel, 2005; Namlı 2012).

1980 yılında DSM-III (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) kılavuzu ile birlikte otizm artık “yangın gelişimsel bozukluk” adı altında farklı bir psikiyatrik tanı olarak yer edinmiş ve “bebeklik otizmi” kavramı ile belirtilmiştir (American Psychiatric Association, 1980, Tekin İftar, 2019). ‘Yaygınlık’ kelimesi otizmin bireyin tüm yaşantısını etkilediğini ifade etmektedir (Tekin İftar, 2019).

2013 yılında DSM-V yayınlanarak otizm spektrum bozukluğu tanı ölçütlerinde değişiklikler olmuş ve günümüzde hala kullanılmaktadır (Taner, 2020).

2.3 Otizmin Belirtileri

Otizm spektrum bozukluğunun erken teşhis edilmiş olması çok önemlidir. Otizmlili bireyler normal gelişim gösteren bireylere göre farklı davranışlarda bulunmaktadır. Ayrıca otizmlili bireylerin kendi içlerinde de farklı davranışlar görülmektedir. (Erol, 2014; Er, 2018). Fakat otizmlili bireylerde gözlemlenen belli başlı davranışlar bulunmaktadır. Bunlar otizmin belirtilerini göstermektedir (Er, 2018).

Otizmin belirtileri ise aşağıdaki gibi sıralanabilir (Er, 2018; Ekici, 2013).

- Başkaları ile göz göze gelmekten kaçınırlar.
- Saldırgan davranışlar sergileyebilir ve kendilerini incitebilirler.
- Normalden fazla hareketli veya hareketsizlik gösterebilirler.
- Bazıları başka bireylerin kendilerine temas etmesinden hoşlanmayabilir.
- Ses, koku ve ışığa normalden fazla hassasiyet sergileyebilirler.
- Oyuncaklar ile normal gelişim gösteren bireylerin oynadığı gibi oynamayabilirler.
- Hayal gücü gerektiren oyunlardan kaçınırlar.
- Rutinlerinde değişiklik olmasından hoşlanmazlar.
- Sosyalleşmekte zorlandıkları görülür.
- Çoğu bireyde konuşma becerilerinde sorunlar görülmektedir.
- Taklit etme becerilerinde sorunlar görülür.
- El çırpma, zıplama, elleriyle kulaklarını kapatma gibi birçok sorunlu davranışlarda bulunurlar.
- Soğuk, sıcak ve acıya karşı duyarsızlık gösterebilirler.
- Tekrarlanan davranışlarda bulunurlar.

- İsimleri ile seslenildiğinde ilgisiz kalırlar.

2.3.1 Gelişim Dönemlerine Göre Otizmin Belirtileri

Gelişim dönemlerine göre otizmin erken görülen, okul öncesi dönemde görülen ve okul döneminde görülen belirtileri bulunmaktadır. Erken dönemde, 6 aylık iken çevresindeki kişilere gülümsememesi, 12 aylık iken ağulamaması, parmak ile nesnelere göstermemesi, 16 aylık olmasına rağmen hiç kelime söylememesi, 2 yaşına gelmesine rağmen kolay cümleler kurmaması gibi belirtiler gözlemlenmektedir (NAC, 2009).

Okul öncesi dönemde, başka kişilerin kendisine temasta bulunmasından kaçınması, başka kişilerin mimiklerini taklit etmede sorunlar olması, anne ve babası ona gülümsediğinde karşılık vermemesi, iletişim kurmada sorunların görülmesi, söylenenleri sürekli bir şekilde tekrar etmesi, ismi ile seslenildiğinde tepkide bulunmaması, yinelenen davranışlarda bulunması, rutinlerin dışına çıktığında rahatsız olması, beslenmede seçici davranışlar göstermesi gibi belirtiler bulunmaktadır (NAC, 2009).

Okul döneminde ise, akranlarıyla birlikte oyunlara katılmaması, akranları ile değil kedisinden yaşça küçük kişilerle oyun oynamayı tercih etmesi, sergiledikleri davranışların ve söyledikleri sözcüklerin kişiler üzerindeki olumsuz etkilerinin farkına varmaması, bir kişiyi dinlerken veya çalışırken odaklanmada sorun yaşaması, spor faaliyetlerine katılmada beceriksiz davranışların görülmesi gibi belirtiler görülmektedir (NAC, 2009).

2.4 Otizmin Nedenleri

Otizm bir nedene değil, birden fazla nedene bağlıdır. Sinir sisteminde görülen sorunlar beynin yapı ve işleyişine etki eder. Aynı zamanda otizmi etkileyen genetik değişikliklerde olabilir. Klinik bulgulara bakıldığında çevresel faktörlerin de otizmin nedenleri arasında olduğunu görebiliriz (Ekici, 2013). Bütün bunlara bakıldığında otizmin nedenlerini aşağıdaki üç başlık altında toplayabiliriz.

2.4.1 Genetik Faktörler

Yapılan araştırmalara göre hastalığın bir tek gene bağlı olmadığı, birden fazla gende oluşan etkileşimlerden kaynaklı olduğu görülmüştür (Ekici, 2013).

Otizimli bireylerin kromozom yapılarında yanlışlık görülmüştür. Davranışlardaki belirtiler ile kromozomlarda görülen bu yanlışlık arasında doğrudan bir bağlantı belirtilememiştir. Fiziki anormalliklere kromozomlardaki bozukluğun neden olduğu söylenebilir (Gilber ve diğ., 2000).

Yapılan çalışmalar anne ya da babanın yumurta ve sperm hücrelerinde gerçekleşen anlık, kalıtsal olmayan mutasyonların, kodlama hatalarının doğacak olan çocukta otizmin görülme olasılığını arttırdığını göstermektedir. Sperm hücrelerinde yumurta hücrelerine göre bu durum daha fazla gözüktüğünden babaların otizme neden olabilecek genetik hataları çocuğa aktarma olasılığı anneden 4 kat daha yüksek orandadır. Babalardaki yaş ilerledikçe bu olasılık daha da artmakta olduğu görülmektedir (Ekici, 2013).

Otizimli ikizler ve kardeşler ile yapılan çalışmalar sonucunda aile içerisinde otizimli birey bulunması, otizm olasılığını %50-%70 oranında arttırdığı görülmüştür (Şansi, 2019). Otizm olasılığı tek yumurta ikizlerinde %90'a varmaktadır (Kırcaali-İftar, 2017). Normal kardeşler de ise %3 ile %8 olduğu görülmektedir (Diken ve diğ., 2017).

2.4.2 Nörolojik Faktörler

Ulusal Sağlık Enstitüleri (NIH), bu konu üzerinde çalışma yapan kişilerin, otizimli bireylerde beyinden gelen iletilerin yanlış iletilmesi ve hedeflere istenilen kolaylıkta ulaşamadığını gözlemlediklerini, buna sebep ise beyinde bulunan nörotransmitterlerin ve serotonin seviyelerinde oluşan sorunların olduğunu söylemiştir (Şansi, 2019).

Ekici (2013) ise otizimli bireylerde elektroensefalografi (EEG) testi sonucunda ölçülen anormal elektrik hareketlerinin otizimli bireylerin bir kısmında nöbet, istemsiz hareketler, bilinç yitimi gibi nörolojik problemlerin görülmesine neden olduğunu söylemiştir (Ekici, 2013).

Araştırmacılar, otizimli çocukların normale göre daha küçük kafa ile doğduklarını, 1 yaş civarında akranlarından daha büyük kafa yapısına ulaştığını gözlemlemişlerdir. Bu durumun beyinde anormal sinirsel bağlantılara yol açtığını bunun sonucunda çocukta öğrenme güçlüğü gözlemlendiği belirtilmiştir (Şansi, 2019).

2.4.3 Çevresel Faktörler

Çevresel faktörlerin de otizme sebep olduğu düşünülmektedir. Bunu düşündürten ise tek yumurta ikizlerinden birinin otizimli iken, diğer ikizin otizimli olmamasıdır. Buna

rağmen çevresel faktörler ile genetik faktörlerin otizme beraber yol açtığı görüşü ön plandadır (Şansi, 2019).

İçerisinde gluten bulunan buğday, yulaf, çavdar gibi besinler ve içerisinde kasein proteinleri olan süt otizmlili çocuklarda mide-barsak problemlerine yol açtığı görülmektedir. Bundan sebep bu proteinlerin otizme neden olduğu düşünölmekte fakat yapılan çalışmalara bakıldığında proteinlerin otizme neden olduğuna dair bir bilgiye varılabilmış değildir (Heflin ve diğ., 2007; Simpson, 2005).

Otizme yol açabilecek bir diğeri nedenin çevresel toksinler olduğu düşünölmektedir. Fakat yapılan bazı çalışmalara göre toksinlerin otizme yol açtığı söylenemez (Hansen ve diğ., 2003; Heflin ve diğ., 2007; Tekin İftar, 2019).

Miller ve diğeri, (2001) ise doğum öncesi dönemde kimyasal toksinlerle karşı karşıya kalmanın gelişimi negatif yönde etkileyeceğini ve erken gelişim döneminde bulunan otizmlili çocuklarda yapılan araştırmalarda çocukların bedenlerinde fazla miktarda toksin maddeye rastlandığının görölmekte olduğunu söylemiştir (Miller ve diğ., 2001).

Ayrıca kızamık-kabakulak-kızamıkçık (MMR) aşısındaki toksinlerinde otizme yol açabileceği düşünölmüştür. Bu konu ile ilgili yapılan geniş çalışmalar sonucunda MMR aşısının otizm ile bağlantısı olmadığı görölmüştür (Richler ve diğ., 2006; Tekin İftar, 2019).

2.5 Spor ve Otizm

Spor insanın sosyalleşerek toplumla kaynaşmasını, aynı zamanda boş zamanlarını değerlendirmesini saylayan, kurallara bağlı olarak belli araç gereçler ile tek başına ya da topluca yapılabilen fiziksel aktivite olarak tanımlanabilir (Uzunlular, 2018).

İnsan spor ile birlikte kendisine birçok pozitif davranış katmakta olup, aynı zamanda insanlar ile sosyalleşmek, kendine olan güvenini kazanmakta ve toplumdaki yerini garantilemektedir. Bundan dolayı genç ve çocuk yaşta spor yapılması bedensel ve sosyal gelişim bakımından çok fazla önem arz etmektedir (Uzunlular, 2018).

Engelli bireylerde ise öfke, saldırganlık, kıskançlık gibi toplumun kendilerine olan tutumlarından dolayı ortaya çıkan davranışların yapılan sportif faaliyetler ile önüne geçilmesi sağlanmaktadır (Kabasakal ve diğ., 2013).

Spor otizmlı bireylerin başkaları ile iletişim sağlayamama, başkaları tarafından yaşam içinde kabul edilmeme gibi sorunlarını ortadan kalkmasını sağlamaktadır. Bu açıdan spor otizmlı bireyler için önem arz etmektedir (Er, 2018).

Amaçlanan otizmlı bireylerin spor yaparken ortamdaki ses ve hareketleri taklit ederek iletişim becerileri ve sosyal davranışlarının gelişmesidir (Er, 2018). Spor aktiviteleri ile otizmlı bireylerin akranları ile ilişkilerinde aynı zamanda çevreye uyumlarında olumlu gelişmeler olur. Fakat otizmlı bireyler için bu kadar önem arz eden spor aktiviteleri görmezden gelmektedir (Penny, 2005).

rnek olarak gösterebileceğimiz sporda sosyalleşme programında yapılan yarışmalar, karşılıklı paslaşma gibi sportif aktiviteler ile daha önce bağımsız şekilde bir etkinlikte bulunmamış otizmlı birey için bu bağımsız şekilde yaptığı etkinlik önem arz etmektedir. Daha önce hep ailesi ve başkalarının desteği ile iletişim kurmuş olan otizmlı birey yaptığı bu bağımsız etkinlik ile sosyal ilişkileri gelişmekte, kendine olan güveninin kazanmakta, tek başına başkaları ile iletişime geçmektedir. Otizmlı bireyler genelde sosyal etkinliklere katılmamaktadır. Fakat yapılan bu bağımsız etkinlik ile tek başlarına başkaları ile iletişime geçmekte ve asosyal davranışlarından uzaklaşmaktadırlar (zer Sevimay, 2010; Uzunlular, 2018).

3. YÖNTEM

Çalışmaya İstanbul Gedik Üniversitesi'nden 14.01.2021 tarihinde E-71457743-044-2021.2.22 sayılı etik kurul kararı alındıktan sonra başlanmıştır (Ek-1).

Otizimli bireylerde yapılan spor eğitiminin sosyal ve akademik becerilerine etkisini incelemeye yönelik yapılan bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden "standartlaştırılmış açık uçlu görüşme" yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde sorulan soruların tarzı ve sırası önceden belirlenmiştir. Sorulacak sorular görüşme yapılacak kişilere aynı sıra ile aynı temel sorular şeklinde sorulmuştur. Sorular tam anlamıyla açık uçlu bir formatta ifade edilmiştir (Büyüköztürk ve diğ., 2013).

Bu araştırmanın evrenini Pendik ilçesinde bulunan Dolayoba Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezindeki özel gereksinimli bireylerin yakınları oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini ise Dolayoba Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezi'nde haftanın 2 günü toplam 3 saat spor eğitimi alan 10 otizimli bireyin spor aktivitesi sırasında eşlik eden velilerinden oluşmaktadır.

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak sosyal beceriler görüşme soruları (Ek-4) ve akademik beceriler görüşme soruları (Ek-5) kullanılmıştır. Sosyal beceriler görüşme soruları Dolayoba Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezi'ndeki iki özel eğitim öğretmenine, Cihangir Okulları'ndaki bir Türkçe öğretmenine ve İstanbul Gedik Üniversitesi'ndeki bir akademisyene danışılarak hazırlanmıştır. Akademik beceriler görüşme soruları ise Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü "Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Performans Belirleme Formu" nda yer alan Türkçe ve Matematik alt bölümünden yararlanılarak, aynı zamanda Dolayoba Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezi'ndeki iki özel eğitim öğretmenine, Cihangir Okulları'ndaki bir Türkçe öğretmenine ve İstanbul Gedik Üniversitesi'ndeki bir akademisyene danışılarak hazırlanmıştır. Sosyal ve akademik

beceri ile ilgili sorulara ek olarak demografik sorular eklenmiştir. İlk 8 soru demografik sorulardan oluşmaktadır. Diğer 15 soru ise otizmlili bireylerin spor aktiviteye katılımını sosyal becerilerini nasıl etkilediği hakkındaki ebeveyn görüşlerini öğrenmeye yöneliktir. Akademik beceriler görüşme soruları ise 15 Türkçe, 16 Matematik olarak toplam 31 sorudan oluşmaktadır. Görüşmeler 1 saat ile 2 saat arasında sürmüştür.

Çalışmayı; Dolayoba Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezi'nde gerçekleştirebilmek için BUFAM IGU Müdürlüğüne dilekçe yazılmıştır (Ek-2) ve izinler alınmıştır (Ek-3). Alınan izinler doğrultusunda bu araştırmaya katılmak için gönüllü olan Dolayoba Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezinde spor eğitimi alan 10 otizmlili bireyin, spor eğitimi sırasında ona eşlik eden velilerinin iletişim bilgilerine ulaşılmıştır. Daha sonra görüşme yapılacak kişiler ile iletişime geçilmiştir. Görüşmecilere yapılacak çalışma ve görüşmeler ile ilgili bilgilendirilmelerde bulunulmuştur. Görüşmeciler ile konuşmalar sonucunda görüşmenin yapılacağı gün ve saat belirlenmiştir. Daha sonra belirlenen gün ve saatlerde görüşmeler yapılmaya başlanmıştır. Görüşmeler pandemi şartlarından dolayı internet üzerinden WhatsApp programı kullanılarak çevrim içi bir şekilde görüntülü olarak yapılmıştır. Görüşmeler sırasında velilerin izni alınarak telefonda bulunan ses kayıt programı ile ses kaydı alınmıştır.

Görüşmeler sırasında telefonda bulunan ses kayıt programı ile alınan ses kayıtları araştırmacı tarafından bilgisayarda Office Programı Word 2019 Uygulaması kullanılarak yazıya aktarılmıştır. Daha sonra metinler haline getirilmiş bu görüşmeler tek tek okunup incelenerek tematik kodlama yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu yöntemle yazıya dökülmüş olan görüşmeler temalar etrafında kodlanır. Ortaya çıkan bu kodlar farklılıkları ve benzerliklerine göre sınıflandırılarak araştırmanın temaları ortaya çıkarılır (Neuman, 2009).

Tablo 1: Görüşmeci Profili

Demografik Bilgiler	Görüşmeci 1	Görüşmeci 2	Görüşmeci 3	Görüşmeci 4	Görüşmeci 5	Görüşmeci 6	Görüşmeci 7	Görüşmeci 8	Görüşmeci 9	Görüşmeci 10
Görüşme yapılan kişi	Anne	Anne	Anne	Anne	Anne	Anne	Anne	Anne	Anne	Anne
Çocuğun yaşı	6	14	29	11	6	12	5,5	16	8	10
Anne yaşı	34	44	52	40	33	45	34	41	46	36
Baba yaşı	34	47	63	40	67	45	34	54	50	44
Annenin eğitim durumu	Lise	İlkokul	İlkokul	İlkokul	Lise	Lise	Lise	Üniversite	Lise	Lise
Babanın eğitim durumu	Lise	Lise	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Lise	Lise	Lise	Lise	İlkokul
Ekonomik durum	Asgari ücret	Orta	Orta	Asgari ücret	Orta	Orta	Asgari ücret	Orta	Orta	Asgari ücret
Ailedeki çocuk sayısı	3	2	3	3	2	2	3	1	2	3
Dolayoba Spor Kompleksi'ne kaç yıldır gidiyorlar?	1-2	7-8	4	5	4	6-7	1	10	3	5

Yukarıda verilen tabloda görüşme yapılan kişi, çocuk yaşı, anne yaşı, baba yaşı, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, ekonomik durum, ailedeki çocuk sayısı ve Dolayoba Spor Kompleksine kaç yıldır gittikleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tabloya bakıldığında görüşme yapılan ebeveynlerin hepsi annedir. Otizmlili bireylerin yaşlarına bakıldığında en küçüğü 5,5 yaşında bir çocuk, en büyüğü ise 29 yaşında bir yetişkin olduğu görülmektedir. Annelerin yaşlarına bakıldığında en küçüğü 33 yaşında bir kişi, en büyüğü ise 52 bir kişi olduğu görülmektedir. Babaların yaşlarına bakıldığında ise en küçüğü 34 yaşında iki kişi, en büyüğü ise 67 yaşında bir kişi olduğu görülmüştür. Eğitim durumlarına bakıldığında annelerde 3 kişinin ilkököl mezunu, 6 kişinin lise mezunu, 1 kişinin ise üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Babalarda ise 3 kişinin ilkököl mezunu, 1 kişinin ortaoköl mezunu, 6 kişinin ise lise mezunu olduğu görülmektedir. Ekonomik duruma bakıldığında 4 kişinin asgari ücret, 6 kişinin ise orta dereceli olduğu görülmektedir. Ailedeki çocuk sayısı ise 1 ile 3 arasında değişmektedir. Dolayoba Spor Kompleksine gitme sürelerine bakıldığında ise en az 1 yıldır, en çok 10 yıldır gittikleri görülmektedir.

Çalışma ilk planlandığında uygulama olarak planlanmıştır. Covid-19 pandemi şartlarından dolayı araştırmanın yöntem ve tekniğinde değişikliğe gidilmiştir. Daha önce planlanan çalışmanın uygulamasının ilk aşamasında otizmlili bireylerin aktivite sırasında yanında eşlik eden yakınına bir ölçek uygulanarak ön-test gerçekleştirilecekti. İkinci aşamasında otizmlili bireylere 12 hafta sürecek olan, bir fiziksel aktivite programı uygulanacaktı. 12 haftalık uygulanan aktivite programının sonunda üçüncü aşama olan, otizmlili bireylerin aktivite sırasında yanında eşlik eden yakınına aynı ölçek tekrar uygulanarak son-test yapılacak ve sonuçlar kayıt altına alınacaktı.

4.BULGULAR

4.1 Sosyal Becerilere Yönelik Bulgular

4.1.1 Sporun Engelliler Üzerindeki Etkisine Yönelik Bulgular

Sporun engelliler üzerindeki etkisi genel ve öznel anlamda incelendiğinde, yani genel anlamda tüm engelliler üzerinde, öznel anlamda ise otizmlili bireyler üzerinde incelendiğinde komut alma ve yönergelere uyma, vücut farkındalığı ve denge kontrolü, kendilerine olan güven, davranış sorunları ve sırada bekleme, sosyallik gibi birçok şeyde fayda sağladığı görülmüştür.

Bir görüşmeci sporun komut alma ve yönergelere uyma üzerindeki faydası konusunda *“Şimdi sporun bizim hayatımızdaki kızımı yine baz alarak konuşuyorum. Kızım hiçbir zaman bizim çocuklarımız genelde emir kiplerini kullandığımız zaman sevmez halada sevmiyor. Ben mesela benim kızıma hala yapar mısın kızım? Yapabilir misin? Sen yapabilirsin gibi konuşuyorum. Emir kiplerini hiç sevmezler. Yönerge almazlar. Kurallara uymazlar. Kural dışı olurlar. Sporda kural kurallara uymayı çok öğrendiler. Yönerge almayı çok öğrendiler (Görüşmeci 6).”* görüşünü belirtmiştir.

Bir diğer görüşmeci ise sporun kendilerine olan güvenleri konusundaki faydası ile ilgili *“Oğluma çok faydası olduğu düşünüyorum. Çok faydası var. Kendine olan güveni artıyor çocuğun bir şeyleri başarabildikçe, ben bunları yapabiliyorum diyor. Ne bileyim böyle yani. Spor bizim hayatımızda en büyük yer (Görüşmeci 2).”* görüşünü belirtmiştir.

Görüşmecilerden biri ise sporun vücut farkındalığı ve denge kontrolü üzerinde olan faydası konusunda *“Özellikle Dolayoba da ki aldığımız eğitimde Gedik Üniversitesindeki eğitiminde kurulan parkurlar öyle rastgele parkurlar değildi. Tamamen duyulara çalışan çok düzgün parkurlardı. Yani olması gereken bu eğlenceli parkurlardı ya da bizim çocukluğumuzda öyle biz ağaçlara tırmanırdık bunlar oradaki*

kurgusal bir şeyde yapıyorlar ama bir koordineyle çalışıyorlar. İşte ipi çekiyorsa sonrasında veya tırmanıyor spor aletlerini kullanabiliyor. Bizim çocukluğumuzda yaptığımızdan farklılık planlı programlı ve daha düzgün çalışılıyor ve bizim çocuklarımız çok yavaş geliştiği için işe yaramıyormuş gibi görünüyor. Aslında dıştan baktığımızda hep aynı rutini yapıyormuş gibi gözüküyor ama çok güzel yol aldırıyorlar. Görselleri inanılmaz gelişiyor. Dengeleri gelişiyor. Kendi vücutlarının fark ediyorlar. Aslında orda çünkü oğlum kendine fark edemiyordu. Sağa sola çarpıyordu. Bunları falan bitti. Çoğu bitti yani çarpıyor. Çok az çarpıyor bu konuda artık. Denge kontrolü düzeliyor (Görüşmeci 9).” şeklinde görüş bildirmiştir.

Başka bir görüşmeci sporun davranış sorunları ve sıra bekleme konusundaki faydası ile ilgili “*Valla engelli bireylerin şimdi ben kendim otizm üzerinden söylemem bence çok faydalı. Çok faydalı yani çok faydalı. Oğlumun çok davranış sorununu aştık biz spora başladıktan sonra.*” [...] *Şimdi kendi çocuğum için davranış sorunu daha da aza indi. Ondan sonra enerji hiperaktivitesi olduğu için enerjisini de daha da azaldı. Yani çok çok faydası var. Nasıl diyeyim ki bir sürü şeyi var şu an aklıma gelmeyen. Ama dediğim gibi en önemli şey davranış. Biz oraya ilk girdiğimizde çocuklar birbirini itiştiyordu ama şimdi sıraya girip onlarla beraber koşuyor. Sırasını biliyor. Beklemeyi öğrendi. Arkadaşı koşacak gelecek ona dokunacak o koşacak bunu öğrendi. Yani düşünün üç yaşında okuyan yazan, matematiği, çarpım tablosunu ezbere bilen bir çocuk ama sıra beklemeyi bilmiyordu. Biz hastaneye gittik mi ilk biz gireceğiz. Nereye gitsek ilk önce biz gideceğiz. Asla ona öğretemiyorduk. O kadar uğraşıyorduk ki ama 7 yaş geç bir yaş olduğu için eğitime başlama yaşımız. Başladıktan sonra ciddi bir şekilde her şeyi biz oturtmaya çalıştık ama çok zorlandık. Sonra ama sporla beraber bu tamamı ile oturttuk diye bilirim. Yani sıra beklemek. Sırası geldiğinde koşmak. Yani bu tip şeylerde ben çok faydasını gördüm. Yani çok memnun kaldım ama yani otizmliler çocuklar birbirine benzemediği için herkesin annesi farklı söyleyebilir bu konuda (Görüşmeci 3).” görüşünü bildirmiştir.*

Diğer bir görüşmeci ise sporun sosyallik üzerindeki faydası hakkında “*Olmazsa olmaz. Olmazsa olmaz. Çocuklar için çok faydalı bir şey kesinlikle arkadaş çevresi edinmesi sosyallik anlamında şey yapması kalabalığa girmesi bir şeylerin farkında olması ince motor olsun kalın motor olsun (Görüşmeci 2).”* şeklinde görüş bildirmiştir.

4.1.2 Spor ve İletişim Becerilerine Yönelik Bulgular

Spor ve iletişim becerilerine ilişkin bulgulara bakıldığında, çocukların sohbet etme becerileri ve iletişimlerinde spor ile birlikte olumlu yönde ilerleme olduğu görülmüştür. Bu olumlu ilerlemeler bazı çocuklarda ileri düzeydeyken bazı çocuklarda daha yavaş düzeydedir ama yavaş ve az da olsa pozitif yönde ilerlemelerdir.

Görüşmecilerden biri bu konu hakkında “*Spordan önce sohbet etmezdi. Sohbet şeyi yoktu oğlumun dedim ya kendi dünyasında yesin içsin sadece otursun öyle bir şeydi. Yani bir sohbet ediliyor o ortama karışayım onlar ne yapıyor merak edeyim bir bakayım hiçbir şey yok ilgisizdi, duyarsızdı. Bize karşı arkadaşlarına karşıda. Spordan sonra biraz daha değiştik baya baya değiştik yani artık katılıyor. Sohbet ediyor veya ağlıyorsak bir şey yapıyorsak gelip mutlaka soruyor. Bize ne oldu? Neden oldu? Neyin var bir tanem? Bir yerin mi acıyor? Bir de çok kibar bir dil konuşur oğlum, geçecek ben yanındayım ben seni bırakmıcam işte bu tarz şeyler söyler çok faydası oldu değişti yani (Görüşmeci 2).*” görüşünü belirtmiştir.

Başka bir görüşmeci ise “*Yani kızım tabi spora başlamadan önce hiç konuşmuyordu. Onu baştan söyleyeyim size. Sonra şimdiki tabi sizin benim gibi sohbet etmiyor yine de ama yine şükür olsun şu an artık konuşabiliyor. En azından kendi isteklerini dile getirebiliyor. Şöyle bunu istemiyorum bunu yapma bunu gitmeyelim böyle yapmayalım diyebiliyor. En azından iletişimi var (Görüşmeci 8).*” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.1.3 Spor ve Oyuna Yönelik Bulgular

Sporun oyuna yönelik etkisi incelendiğinde, çocukların spora başladıktan sonra oyunlara katılımının olumlu yönde etkilendiği görülmüştür. Bazı çocuklarda bu ilerlemeler yavaş ve hala yönlendirmeler şeklinde olsa da pozitif yönde ilerlediği görülmüştür. Hatta bazı çocuklarda bu durum bir üst seviyeye çıkarak arkadaşlarını oyuna davet etme şeklinde görülmüştür.

Bir görüşmeci çocuğun oyuna katılımı hakkında “*Spora başlamadan önce bir kere hocam kural bilmiyordu. Kural tanııyordu. Kendi kafasına göre oynuyordu ama başladıktan sonra belli oyunların kurallarını öğrendi. Yani nasıl oynanması gerektiğini en başında öğrendi bu şekilde çocuklarla daha iyi oynuyor. Önceden oynamıyordu çocuklarla. Okulda mesela yakalamaca oynuyorlar. Bahçede bisiklet sürüyorlar. Birlikte mesela kız kardeşiyle birlikte genelde bisiklet sürüyor. Binadaki çocuklarla birlikte saklambaç oynuyorlar. Bazen maç yapıyorlar ya da ip atlıyorlar.*”

Ben ip sallıyorum. Ağaca bağlıyorum. Sallıyorum. Onlarda atlıyor. Bu şekilde (Görüşmeci 10).” şeklinde görüş bildirmiştir.

Başka bir görüşmeci yine çocuğun oyuna katılımı hakkında “Spordan önce hiç katılmıyordu. Hiç ilgisini çekmezdi. Onlar orada ne yapıyor bakmazdı ama sonra sonra katılmaya başladı. Spordan sonra özellikle bende yapabilir miyim? Bende yapabilir miyim? Tamam derlerdi. Girerdi onlarla birlikte yapma isteği olurdu. Eğlenirdi. Daha çok mutlu olurdu (Görüşmeci 2).” görüşünü bildirmiştir.

Diğer bir görüşmeci ise çocuğun oyuna davet etmesi konusunda “Spora başlamadan önce sürekli tek başına oynuyordu. Yani hep böyle bireysel oyunlar oynuyordu. Oyunlara da pek katılmıyordu ama şimdi hey çocuk benimle oynar mısın? Ebelemece oynayalım mı? diyor ya da diyor ki Sümeyye saklambaç oynayalım mı? diyor mesela binadaki çocuklar nazlı diyor top oynayalım mı? bu şekilde davet ediyor yani (Görüşmeci 10).” görüşünü bildirmiştir.

4.1.4 Spor ve Sosyal İlişkiye Yönelik Bulgular

Yapılan görüşmelere bakıldığında çocukların toplum içerisindeki sosyal ilişkileri spordan sonra olumlu şekilde ilerlediği görülmüştür. Aynı zamanda çocukların diğer çocuklar ile etkileşim başlatmasında da spordan sonra olumlu yönde etkiler görülmüştür. Hatta bazı çocuklar bunu bir üst seviyeye taşıyarak oyunlar oynadığı, zaman zaman görüştüğü, konuştuğu arkadaşlar edinmeye başlamıştır.

Bir görüşmeci çocukların toplum içerisindeki sosyal ilişkileri konusunda “Spor aktivitelerine başladıktan sonra çok çok arttı. Eskiden mesela toplum gördüğü zaman ya da eve misafir geldiğinde kızım odanın kapısından geri kaçardı. Şimdi öyle değil, geliyor. Hoş geldiniz diyor. Kapıda misafiri karşılıyor yani bunu yapacak çocuk değildi. Hayatta inanmıyordum. Yaptı şu an spordan sonra gelen misafiri o karşılıyor bizden önce hoş geldin diyor tanımış tanımamış hiç fark etmez yani (Görüşmeci 5).” görüşünü bildirmiştir.

Bu konu hakkında başka bir görüşmeci “Spora başlamadan önce hiç yoktu zaten. Konuşma olsun. İnsan içine girme olsun. İnsanlara yaklaşmıyor. Tedirgin tedirgin köşelere saklanıyordu. Baya baya aktifleşmeye başladı. Yani onlarla orda koşup oynuyordu. Arkadaşta buldu yani aralarına girmeye çalışıyordu çocukların. İşte spora başladıktan sonra aktif olmaya başladı. Önceden hiçbir şey yoktu (Görüşmeci 4).” şeklinde görüş belirtmiştir.

Başka bir görüşmeci ise çocukların diğer çocuklar ile etkileşim başlatması ile ilgili “Spordan önce hiçbir etkileşimi yoktu. Sonra oldu tabi ki. Onun elindeki bir şey onun dikkatini çekti. Ne yaptığını merak etti. Merak duygusu uyandı. Dikkat duygusu uyandı. Farkındalığı uyandı. Gitti bende yapabilir miyim? Sen ne yapıyorsun? Bende yapabilir miyim? ve onunla şey yaptı. Birlikte yapmak istedi. Birlikte oynayalım mı? birlikte paylaşalım mı? paylaşmayı öğrendi (Görüşmeci 2).” görüşünü bildirmiştir.

Diğer bir görüşmeci yine bu konu hakkında “Önceden başlatmıyordu. Şimdi başlatıyor. Mesela rehabilitasyonda iki çocuk var. Her fırsatta onların içine girmeye çalışıyordu. O konularda iyi yani ilerleme var. Tabi onlar almıyordu ama o giriyordu yani. Evet evet hep onların arasında olmak istiyor (Görüşmeci 4).” şeklinde görüş bildirmiştir.

Görüşmecilerden biri ise çocuğun oyunlar oynadığı, zaman zaman görüştüğü ya da konuştuğu arkadaşlar edinmesi hakkında “Ya spora başlamadan önce hiç arkadaşımız yoktu. Çünkü hiç konuşmuyorduk. Çocukları kaçırmıyorlar kızımı görünce tabi ki bununla ilgili biz şey yaptık, çok sorun yaşadık. Bununla ilgili ilkokulda çok sorun yaşadık tabi evet. Sonra şimdi tabi dediğim gibi çok böyle hani çok arkadaş sayamam yani parmakla sayarım gene yine arkadaş ama yine diyelim ki var en azından. İletişime giriyor en azından mesela okula girdiği zaman okullar başladığı zaman merhaba arkadaşlar diyor nasılsın diyor sınıf arkadaşına yani arkadaşlarıyla iletişim kurabiliyor. Artık konuşabiliyor. Onlarda nasılsın merhaba diyorlar ona. Yakın arkadaşlarına gelince işte Zeynep var. Zeynep’le telefonda konuşuyorlar. Şimdi görüşemiyorlar pek fazla koronadan dolayı. İşte benim de yan siteden samimi arkadaşımın kızı var. Tuana onunla işte onunla şimdi görüşmüyorlar. Çıkıyor çünkü kızım. Onunla bir iki kere görüşüyorlar o kadar. Dediğim gibi yani parmakla sayılır. Evet evet arkadaş edindi tabi ki. Biri okuldan diğeri benim mahalleden bizim yan siteden (Görüşmeci 8).” görüşünü belirtmiştir.

4.1.5 Spor ve Etkinlikten Etkinliğe Geçişe Yönelik Bulgular

Çocukların birkaçında hala etkinlikten etkinliğe geçiş yaparken zorlandığı, bazılarında bu durumun sporda sevdiği etkinlikler olduğunda, yavaş ve komutlar ile de olsa ilerlediği, birden fazla kişide de sporun etkisiyle etkinlikten etkinliğe geçişte pozitif yönde ilerlemeler olduğu görülmüştür.

Bir görüşmeci çocuğunun etkinlikten etkinliğe geçişte pozitif yönde ilerlediği ile ilgili *“İlk zamanlar zorlanıyordu. Spordan sonra şimdi salonun içinde yaşadıklarını gözümün önüne getiriyorum. İlk zamanlar spora başladığında etkinlikler arası geçişte zorlanıyordu. Sonra zamanla zorlanmamaya sporla beraber yani onun bir plan doğrultusunda program doğrultusunda gittiğini öğrendi (Görüşmeci 9).”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Bazı görüşmeciler ise sporda sevdiği etkinlikler olduğunda, yavaş ve komutlar ile de olsa ilerlediği yönüyle ilgili aşağıdaki görüşleri bildirmişlerdir.

“Yani daha önce zaten öyle şeyleri çok yapmıyorduk ama daha işte Özel Çocuk Eğitim Merkezine giderken de böyle şey falan yapıyorlardı. Hocaları ile beraber birkaç gösteriye falan katılmıştı. Daha kötüydü tabi spora başladıktan sonra daha iyi evet birazcık değişti ama çok fazla değil yine zorlanır. Yani mutlaka komut alması gerekiyor. Birisinin ona bu bitti buna geçeceksin demesi gerekiyor. Demezsen düşünemiyor onu yani (Görüşmeci 3).”

“Evet yaşar hatta sevmez yani öyle iki üç etkinliği üst üste yapayım falan ama orda sevdiği etkinlikler varsa hani onu o zaman devam ettiriyor ama sevmediği şeyi yapmaz bir de inadım inattır. Yapmayınca yapmaz yaptıramazsınız. Spora başladıktan sonra biraz daha ılımlı hani biraz daha sakın çünkü ben çoğu spora başladıktan sonra oradaki görseller falan onu rahatlatıyordur. Yani ya da işte atıyorum bir şey bittiği önündeki kısmın güzel olduğunu fark etmiştir. Önceden hani oraya gitmek için ya da onu yapmak için devam ettiriyordu (Görüşmeci 1).”

4.1.6 Spor ve Korku, Kaygıya Yönelik Bulgular

Sporun bazı çocuklarda oluşan tırmanma, yükseklik, dışarıdan kaçma, karşısındaki kişinin ona bir şey söylemesinden veya kızacak olmasından korkma ve tedirginlik duyma, merdiven çıkmak gibi korkularını aşmasını sağlayarak olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Bir görüşmeci yükseklik ve tırmanma korkusu konusunda *“Yani başlamadan önce çok korkularımız vardı. Yani tırmanma hiç yapamazdı. Hani ben tuttuğum halde ben ona eşlik ettiğim halde hemen oturmanın derdindeydi ya da bakarken hemen kendini geri çekerdi yüksekten bir yerden bakarken ama ben şunu fark ettim. Spora başladıktan sonra böyle ortalarında falan hani camdan baktırdığım zaman artık korkmadığını fark ettim ya da tırmanma bir yerden çıkartmaya çalıştığım zaman hani benim desteğim*

ona önceden hiç yaramazken şimdi beni tutup her yere çıkabilir yani o korkusu gitti diyeyim. [...] Hangisi dediğim gibi tırmanması yoktu tırmanmaya yani tuttuğum zaman çok güzel yapar. Ondan sonra yükseklik hayatta bakamazdı korku olarak bakıyor. Hatta eğilip böyle aşağılara falan bakar. Bunları yapıyoruz artık (Görüşmeci 1).” şeklinde görüş bildirmiştir.

Diğer bir görüşmeci dışarıdan kaçma, karşındaki kişinin ona bir şey söylemesinden veya kızacak olmasından korkma ve tedirginlik duyma ile ilgili “*Spora başlamadan önce mesela bir kapı arasından tedirgince gözlemliyordu her şeyi. Şu an yaşının verdiği şeyden mi takıntıları çoğaldı. Mesela geçen dışarı çıktı. Kapı önünde oynayacağız diye. Kızarlar diye içeri geliyordu. Mesela kaçıyordu ya da şey yapıyordu. Tabi eskiye göre aktifleştii. Daha aktif ama biraz daha rahat çıkıyor. Yine tedirgin ama biraz daha rahat. [...] Karşındaki bir şey söyler korkusu, zaten ön yargıları da çoğaldı. Onun olmayan bir şeyi duygu durum bozukluğu başladı. Onda olmayan bir şeyi varmış gibi gösteriyor. Onun takıntısını yapıyor uzun süre. Yaşutlarından birini görünce biraz unutup diyeyim işte. [...] İnsanlarla rahat konuşuyor hiç değilse, konuşuyor duygularını dile getirmeye çalışıyor. Eskiden yok hiç dile getiriyordu. Duygularını dile getirmedi için giysilerinin dişliyordu, yırtıyordu (Görüşmeci 4).” görüşünü bildirmiştir.*

Başka bir görüşmeci ise merdiven çıkma korkusu hakkında “*Evet gösteriyor. Mesela merdiven basamak çıkmak. Onlardan çok korkardı. Spordayken birçok şeyi onunla aştı. Ne bileyim sakinleştirdim. Sabırla yaptırdım (Görüşmeci 2).” görüşünü belirtmiştir.*

4.1.7 Spor ve İlgi Alanlarına Yönelik Bulgular

Görüşmeler incelendiğinde bazı çocukların hiç ilgisi yokken yani parka gittiklerinde oradaki oyun aletleri ile ilgilenmez ve zorla bindirilmeye çalışılırken spordan sonra sporda kullandıkları aletlerin benzerlerini parkta görüp, ilgisinin arttığını artık kendi başına binmeye başladığı görülmüştür. Bazı çocuklarda ise önceden yaptıkları ya da gittikleri aktivitelere spordan sonra yenilerinin eklendiği görülmüştür. Hatta önceden bir iki defa yapılan aktivite spordan sonra daha sık yapılmaya başlanmıştır. Bu durumlara bakıldığında çocukların ilgilerinin sporla birlikte olumlu yönde etkilendiği görülmüştür. Bu konu ile ilgili görüşmeciler aşağıdaki görüşleri belirtmişlerdir.

“Herhalde spora gittiğimiz içindi o zamanlar galiba mesela parka gittiğimiz zaman direk salıncağa falan değil de spor şeylerine çıkıyor aletlerine. Ondan sonra o tarz şeylerle ilgilenip o tarz şeylerle oynamayı daha çok seviyor. Başka değişiklik olarak böyle çok bir değişiklik yok ya. Bir parka gidiyoruz mesela çocuk direk salıncağa bineceğine gidiyor direk spor aletlerinin üzerine çıkıyor. Aynı oradaki aletlerin küçük versiyonları orda var ve aynılarını binip yapıyor yani. Önceden bu durum yoktu. Ben mesela hadi oğlum salıncağa binelim, hadi gel şuna binelim, birde onlara binmek istemiyordu. Yine ben zorla bindiriyordum. Spor aletlerine ben dediğim gibi hadi spor aletine çıkalım, hadi şunu yapalım, hep böyleydik zaten. Şimdi bıraktığımız zaman spor aletlerine kendisi çıkar, eder, yani yapar, canı istedi mi salıncağa geçer (Görüşmeci 7).”

“Spordan önce bir tek yüzmeye gitmişti. O spordan önce rehabilitasyon ve yüzme vardı. Dolayobadan sonra spordan sonra biz at terapiye başladık. Aynı zamanda at terapisine de gitti o ata bindi. Bir de resim kursuna gidiyordu. Belediyenin resim kursuna da gidiyordu. Bir de drama vardı. Dramaya gidiyordu. Drama için tiyatroya gidiyordu. Tiyatro evet tiyatro (Görüşmeci 8).”

“Spora başlamadan önce daha çok matematik çok yapıyorduk biz ondan sonra dediğim gibi puzzle çok yapıyordu. Yani sürekli puzzle yapıyordu. Evde sürekli söylediğim zaman bile böyle cınnet geçiriyorum. Yani böyle o kadar çok ortalıkta küçük küçük parçalar vardı ki. Bir de bir tanesi kaybolunca çıldırıyordu. Yani ondan sonra sporu başladıktan sonra, daha çok maçlara gitmeye başladık. Biz maçlara daha yıllar önce gitmiştik ama sonra gitmiyorduk yani çok istemiyorduk ama spora başlayınca hocası getirin falan deyince bir gittik iki gittik bir başladık. Sürekli gitmeye başladık. Ondan önce ara ara gidiyorduk. Öyle olduğu için her hafta maçlara gitmeye başladık biz (Görüşmeci 3).”

4.1.8 Spor ve Kural, Komut, Yönergelere Yönelik Bulgular

Yapılan görüşmelere bakıldığında spor ile birlikte çocuklar komut alma, yönergelere ve kurallara uyma konusunda pozitif şekilde ilerleme göstermişlerdir. Yani sporun komut alma, yönergelere ve kurallara uyma gibi becerilerin üzerinde olumlu etkisi görülmüştür. Bu konu hakkında görüşmeciler aşağıdaki görüşleri belirtmiştir.

“Yönerge almayı öğreniyorlar. Her şeyden önce kurallı yaşamayı öğreniyorlar. Aslında kurallara uymayı spor sayesinde öğrendik. Çünkü o sporun bir kuralı var.

Uyması gereken bir düzeni var. O disipline olmaya çalışıyorlar. [...] Kurallara uymanız gerekiyor ve çoğu zamanda uyamıyorsunuz. O kuralların içerisinde spor bize burada kurallı yaşamayı öğretiyor. Hepsi saatinde orada olmayı o çocuklarla beraber sıraya girmeyi, o sırayı beklemeyi, durmayı o yönergeleri çok iyi aldırıyor. Yönerge alamayan çocuklar için bizim en büyük sıkıntımız oydu çünkü yönerge almıyorduk. Biz en büyük derdimiz oydu yönerge almadığımız için bize bunları öğretti. Aslında spor yönergeleri daha güzel almamız oldu (Görüşmeci 9).”

“Konuşuyor kendini ifade edebiliyor. Potaya atıyor. Koşuyor. Çok çok komutları yapıyor. Hiç komut yapamayan çocuk şu an çok komut yapıyor. Her şey kızım şunu yap dersin gidiyor kendisi yapıyor ama daha önce bunu hiç yapmıyordu (Görüşmeci 8).”

“Yani birazcık birazcık her konuda birazcık yükseldi ama en önemli dediğim gibi konuşmada bir ilerleme olmadı ama kural tanımada çok ilerleme oldu. Sıra bekleme kurallara uyma oğlum da o yönden biz çok çok ilerledik (Görüşmeci 3).”

4.2 Akademik Becerilere Yönelik Bulgular

4.2.1 Spor ve Algı Çalışmalarına Yönelik Bulgular

Görüşmeler sonucunda sporun sözel yönergelere uyma, sözcükleri doğru kullanma, görsel uyaran verildiğinde tepki verme, işitsel uyaran verildiğine tepki verme gibi konularda olumlu etkileri görüldü. Bazıları çok yavaş ilerleyerek tam anlamıyla istenilen seviyede olmasa da olumlu bir ilerleme vardır.

Bir görüşmeci sözel yönergelere uyma konusunda *“Spora başlamadan önce hiç uymuyordu ama spordan sonra daha çok tabi ki uymaya başladı (Görüşmeci 8).”* Şeklinde görüş bildirmiştir.

Diğer bir görüşmeci ise sözcükleri doğru kullanma ile ilgili *“Yoktu spordan sonra gelişti. Spor eğitimine başladıktan sonra mesela şu an da yemin ediyorum aklıma gelmiyor. Kusura bakmayın. Saça başka bir şey diyordu. [...] Bazı şu an da dediğim gibi hatırlayamadım ama belki isterseniz size sonradan hatırlayınca atayım bir şey vardı. Yani çok gülerdik hatta biz ona çok alakasız bir şey söylüyordu. Gene kendi vücudu ile ilgili bunların hepsini öğrendi ama spordan sonra (Görüşmeci 5).”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Başka bir görüşmeci ise görsel uyaran verildiğinde tepki verme hakkında *“Yo şey yapmıyordu tepki vermiyordu öyle. Dediğim gibi gelişmeye başladı. Yani o belli etti. Hem hareketleriyle okumasıyla falan belli ediyordu yani kendini (Görüşmeci 4).”* görüşünü belirtmiştir.

Görüşmecilerden diğer bir kişi ise işitsel uyaran verildiğinde tepki verme konusunda *“Başlamadan önce yoktu. Oğlum yani ismine bile dönmüyordu. Evet şekillendi şimdi seslendiğiniz zaman geliyor (Görüşmeci 10).”* şeklinde görüş belirtmiştir.

4.2.2 Spor ve İlk Okuma Yazmaya Hazırlığa Yönelik Bulgular

Spor ile birlikte el, parmak çalışmalarında kas kuvveti ve koordinasyon becerileri, el-göz koordinasyon becerileri, yazı araç gereçleri kullanma becerisi gibi becerilerde olumlu yönde ilerlemeler olmuştur. Aşağıda görüşmecilerin bu konu hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

“Spora başlamadan önce hiç yani nasıl diyeyim biraz zayıflıklar falan vardı parmaklarda olsun şeylerde. Spora başladıktan sonra biraz daha güçlendi ya da daha güzel hareketler yapıyoruz ama tabi istediğimiz gibi değil yine de. Daha iyi hareket yapma daha iyi parmaklarını kullanabilme elini kullanabilme (Görüşmeci 1).”

“Çok kötüydü. O zaman çok kötüydü. Hiçbir şekilde koordinasyonumuz yoktu. Şimdi kısmen de olsa düzeldi. İşte ondan sonra (Görüşmeci 5).”

“Hiç kullanamıyordu. Annem elini bantlıyordu kalem tutması için kalem tutamıyordu bile kızım. Yani yavaş yavaş tabi seviye seviye şey oldu. Oturdu her şey şu an kalem elinden düşmez. Yazıyor (Görüşmeci 8).”

4.2.3 Spor ve Ses, Kelime, Cümleye Yönelik Bulgular

Görüşmeler incelendiğinde sesleri ayırt etme, kelime ve cümle kurma gibi konularda spordan sonra olumlu yönde ilerlemeler görülmüştür. Sesleri ayırt etme bazı çocuklarda zaten varken daha ilerlediği görülmüştür. Kelime ve cümle kurma becerileri ise tam istenilen seviyede olmasa da olumlu yönde ilerleme görülmüştür. Bu konu hakkında görüşmeciler aşağıdaki görüşleri belirtmiştir.

“Sesleri ayırt etme konusunda çok fazla şey yapmazdı ayırt edemezdi. Orda biraz daha iyi spora başladıktan sonra aynen daha iyiydi (Görüşmeci 1).”

“Hiç yoktu en azından şimdi kelime kullanabiliyor. Cümle oluşturamasa da tam kelime kullanabiliyor (Görüşmeci 5).”

“Sesleri ayırt etme, kelime ve cümle kurma hiç yoktu spor başlamadan önce. Spora başlamadan önce hiç konuşmuyordu hiçbir şey yoktu. O yüzden spora başladıktan sonra altı yaşında kızım kelimeler kurmaya başladı. Yani konuşma bir iki sözlü iki kelimeyi bir araya getirmeye başladı. Yavaş yavaş tabi ki spor sayesinde biz ilerlemeye bir artmaya başladık. Baya bir ilerleme kat etmeye başladık (Görüşmeci 8).”

4.2.4 Spor ve Okuma-Yazma Yönelik Bulgular

Spor ile birlikte cümle okuma becerisinde olumlu yönde etkiler görülmüştür. Bazı çocuklarda tam istenilen seviyede olmasa da pozitif yönde ilerlemiştir. Kendi yakın ve çevresindekilerin isimlerini yazma konusunda bazılarında zaten var olduğu görüldü. Olmayanların ise bir kısmında olumlu yönde ilerleme görülmüştür. Bir kısmında ise değişen bir şey olmadığı görülmüştür. İlerleme gözükmeyen çocukların yaşlarının küçük olduğu görülmüştür. Aşağıda bu konu hakkındaki görüşlere yer verilmiştir.

“Yok spora başlamadan önce okuma-yazma yoktu. Şimdi kuralına cümle okuyabiliyor. Yazabiliyor. Büyük harfi küçük harfi ayırt edebiliyor. Cümleyi satır başından başlaması gerektiğini biliyor. Okuduğunu anlayabiliyor (Görüşmeci 10).”

“Spora başladıktan sonra tabi ki daha iyi oldu düzeldi şimdi okuyabiliyor, yazabiliyor isimleri (Görüşmeci 10).”

4.2.5 Spor ve Dinlemeye Yönelik Bulgular

Dinlediği ve okuduğu masal ve öykü ile ilgili cevap verme veya bir metni anlatma konusunda spordan sonra olumlu yönde ilerlemeler olduğu görülmüştür. Aşağıda bu konu hakkındaki görüşlere yer verilmiştir.

“Hayır anlatamıyordu. Spora başladıktan sonra anlatabiliyor. Okuduğu metni anlatabiliyor. Sorulan soruları cevaplayabiliyor (Görüşmeci 10).”

“Kısaydı aklında kalan büyük bir hikayede aklında kalan sadece mesela hikayede nedir orman der. Ormanda leyleğin hayatıdır. Yaşadığı sorunlardır mesela onlar hikayede geçer. Bu orman ve leylek der somut iki üç tane şey söylerdi. Spordan sonra biraz daha değişti. Olayları anlatmaya başladı. Başına ne gelmiş ne yaşamış (Görüşmeci 2).”

4.2.6 Spor ve Dil Bilgisine Yönelik Bulgular

Görüşmelere bakıldığında noktalama işaretini kullanma becerisi bazısında zaten olduğu, bazısında olmadığı spordan sonra ilerlediği, bazısında ise hala olmadığı görülmüştür. Olmayan kişilere bakıldığında bir kişi haricinde diğerlerinin yaşının henüz küçük olduğu görülmüştür. Yazım kurallarına uyma becerisinde ise bazıları önceden yapabiliyorken, bazılarında bu durum spordan sonra ilerlemiştir ama görüşmecilerden bazıları eğitiminde katkısı olduğunu belirtmiştir. Bazısında ise ilerleme olmamıştır. İlerleme olmayan kişilerde bir kişi dışında diğerlerinin yaşının küçük olduğu görülmüştür. Aşağıda bir görüşmecinin görüşüne yer verilmiştir.

“Dil bilgisine yönelik becerisi yoktu. Spora başladıktan sonra şu an da daha iyi yazabiliyor. Noktalama işaretlerine daha iyi uyuyor. Büyük küçük harfi söylüyor. Diyor ki anne bu küçük olacaktı değil mi bu büyük olacaktı ya da diye soruyor özel isimlerde söylüyor (Görüşmeci 10).”

4.2.7 Spor ve Nesnelere Arası İlişkiye Yönelik Bulgular

Nesneleri az çok, uzun kısa, kalın ince, boş dolu olma durumuna göre ayırt etme becerilerinde spor dan sonra olumlu yönde ilerlemeler görülmüştür. Bazı kişilerde bu becerilerin zaten olduğu sporla da ilerlediği görülmüştür. Nesnelere ağırlıklarına göre sıralama becerisi ile ilgili ise bazı görüşmeciler bu konu hakkında bilgisi olmadığını söyledi. Bazılarında zaten olduğu spordan sonra ilerlediği görülmüştür. Bazılarında ise olmadığı spordan sonra tam istenilen şekilde olmasa da ilerlediği görülmüştür. Bazılarında ise bu becerinin hala olmadığı görülmüştür.

Bir görüşmeci nesnelere az çok, olma durumuna göre ayırt etme becerisi ile ilgili *“Spor ve nesnelere arası ilişkisi yoktu. Ayırt edebiliyor. Az çok yani bunun az olup onun çok olduğunu anlayabiliyor ve ayırt edebiliyor (Görüşmeci 10).”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Yine aynı görüşmeci nesnelere uzun kısa olma durumuna göre ayırt etme becerisi ile ilgili *“Yoktu hocam. Spora başladıktan sonra da ayırt edebiliyor. Uzunun kısanın hangisi olduğunu söyleyebiliyor (Görüşmeci 10).”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Diğer bir görüşmeci nesnelere kalın ince olma durumuna göre ayırt etme becerisi hakkında *“Spor ve nesnelere arası ilişkisi yoktu. Hiç öyle şeyleri beceremiyordu*

ayıramıyordu. Spora başladıktan sonra özellikle kalın incelerde farkında olmaya başladı (Görüşmeci 5).” görüşünü belirtmiştir.

Başka bir görüşmeci nesnelere boş ve dolu olma durumuna göre ayırt etme becerisi için “Spor ve nesnelere arası ilişkisi yoktu. Ayırıyor. Şu an boş dolu ayırabiliyor (Görüşmeci 8).” şeklinde görüş belirtmiştir.

Diğer bir görüşmeci ise nesnelere ağırlıklarına göre sıralama becerisi hakkında “Ağırlıklarına göre sıralama becerisi yoktu. Spora başladıktan sonra bunu daha iyi öğrendi yani hangisinin daha ağır olduğunu hangisinin daha hafif olduğunu ayırt edebiliyor (Görüşmeci 10).” görüşünü belirtmiştir.

4.2.8 Spor ve Ritmik Sayma Becerisi

Görüşmeler incelendiğinde spordan sonra ritmik sayma becerisinin olumlu yönde ilerlediği görülmüştür. Aşağıda bir görüşmecinin bu konu hakkındaki görüşüne yer verilmiştir.

“Spora başlamadan önce ritmik sayma becerileri 10’a kadar sayabiliyordu. Şu an da yüze kadar sayabiliyor beşer beşer. Dört basamaklı sayıları okuyabiliyor oğlum (Görüşmeci 10).”

4.2.9 Spor ve Doğal Sayılara Yönelik Bulgular

1,2,3,4,5,6,7,8 ve 9 doğal sayılarını kavrama becerisi birçoğunda zaten olduğu spor ile daha iyiye gittiği görülmüştür. Bu becerinin olmadığı kişilerin bir kısmında bu becerinin spor ile birlikte olumlu yönde ilerlediği görülmüştür. Bazılarında bu beceri hala yoktur. Bu becerinin olmadığı kişilere bakıldığında bir kişi haricinde yaşlarının küçük olduğu görülmüştür. Bütüne baktığımızda yani zaten bu beceriye sahip olup geliştirenlere ve bu beceri olmayıp geliştirenlere bakıldığında sporun bu beceri üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür.

Bir görüşmeci bu konu hakkında “Onları sayabiliyordu. Hayır kavrayamıyordu çünkü hani siz dediniz ya hani bir tane bir nesneyi gösteremiyordu, ya da dört tane olan bir nesneyi gösteremiyordu mesela. Nesnelere yani algısı daha iyi açıldı. Daha iyi gösterebiliyordu. Mesela diyordu öğretmenleri diyordu ki buraya beş tane kırmızı top koyun o zaman daha iyi öğrendi (Görüşmeci 10).” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.2.10 Spor ve İşlemlere Yönelik Bulgular

Toplama işlemi, çıkarma işlemi ve çarpım tablosunu ezbere bilme konusunda bazıları kişilerde zaten iyi olduğu görülmüştür. Spordan sonra bilmeyen kişilerin bazılarında olumlu yönde ilerleme olurken bazılarında değişen bir şey olmadığı görülmüştür. Değişen bir şey olmayan kişilerin bir kişi haricinde diğerlerinin yaşı küçük olduğu görülmüştür. Bölme işleminde ve hesap makinesi kullanarak işlem yapma becerisinde ise genele bakıldığında sporun bu beceriler üzerinde etkisi olmadığı görülmüştür. Görüşmecilerin bu konu hakkındaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Spor ve işlemlere yönelik becerisi yoktu hocam. Spora başladıktan sonra şu anda dört basamaklı pardon dört basamaklı diyorum çarpmalara geçti. İki basamaklı çarpma işlemleri yapabiliyor. Onları da yapabiliyor. Toplama, çıkarma, çarpma. Bölmelere daha geçmediler (Görüşmeci 10).”

“Spor ve işlemlere yönelik becerisi yoktu. Öğrendi bütün çarpma işlemlerini şey yaptı dokuzlara kadar (Görüşmeci 4).”

4.2.11 Spor ve Ölçülere Yönelik Bulgular

Görüşmeler incelendiğinde bazılarında bu becerinin zaten olduğunun spordan sonra ise ilerlediği görülmüştür. Bazılarında olmadığının spordan sonra olumlu yönde ilerlediği görülmüştür. Bazılarında ise olmadığının spor dan sonra da değişiklik olmadığı görülmüştür. İlerleme kaydetmeyen kişilerin biri hariç yaşlarının küçük olduğu görülmüştür. Aşağıda görüşmecilerin bu konu ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

“Spor ve ölçülere yönelik becerisi yoktu. Öyle bir şey hiç yoktu. Spordan sonra birazcık cetvel oldu metreyle pek fazla değil (Görüşmeci 2).”

“Spor ve ölçülere yönelik becerisi yoktu hocam. Şimdi var. Bazen metreyi alıyor boyunu ölçüyor (Görüşmeci 10).”

4.2.12 Spor ve Geometrik Şekillere Yönelik Bulgular

Görüşmeler bakıldığında geometrik şekilleri ayırt etme becerisinin spordan sonra olumlu şekilde ilerlediği görülmüştür. Birçoğu bu konu ile ilgili iyi olduğunu daha da ilerlediğini söylemiştir. Aşağıda görüşmecilerin bu konu hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

“Spora başlamadan önce birazcık vardı. Hani tanırđı ama karıştırdı. O zaman orda dediğim gibi şekiller vardı falan hepsini güzel yapıyordu. Üçgeni yapıştır. İşte atıyorum kareyi yapıştır. Orda hem renkleri hem şekilleri çok iyi yaptık. İşte spora başladıktan sonra daha güzel şekillendi. Netleştirdik orda (Görüşmeci 7).”

“Geometrik şeyleri biliyor işte hani karesini dairesini üçgenini falan onları biliyor. Yok o zaman bilmiyordu. Çünkü biz spora çok oldu başlayalı ben spordan önce dediğimde dört beş yaşına gidiyorum. Spordan sonra dediğimde dokuz on yaşına gidiyorum. Yani öyle baz aldığım zaman tabi ki onda yoktu öyle bir şey. Ama spordan sonra oldu tabi ki. Tabi tabi onlar biz zaten sporda da işledik şey vardı orda renkli renkli kare küpler, kareler daireler falan yastıklar cırt cırtlı onları götürüp şeye işte renk eşleştirme, şekil eşleştirme, sayı eşleştirme, onlarda falan hani onları yapıyorduk. Onlarda iyiydik hem okullarda hem sporda onlarda iyiydik (Görüşmeci 6).”

4.2.13 Spor ve Örüntü oluşturmaya Yönelik Bulgular

Görüşmelere bakıldığında bir örüntüde eksik bırakılan öğeleri tamamlama becerisinin spordan sonra olumlu yönde ilerlediği görülmüştür. Bu becerinin olduğu kişilerde spor ile birlikte daha da ilerlettiklerini söylemişlerdir.

Görüşmecilerden biri bu konu hakkında *“Hiç yoktu. Şimdi tamamlıyor (Görüşmeci 8).”* Şeklinde görüş bildirmiştir.

5. TARTIŞMA

Tıbbın bitti yerde başlayan özel eğitimde spor ile çocukların; sosyal becerilerine, akademik becerilerine, duyuşsal gelişimlerine özeldede ise görsel algı ve denge becerilerine, günlük yaşam etkinliklerine, öz güvenlerine, öz bakım becerilerine ve iletişim becerilerinde gelişim gözleniyor. Bunların yanı sıra saldırgan tutumlarının, hiperaktivite ve dikkat eksikliklerini azaltma gibi çalışmaların tümü spor ile sonuca ulaşılabilir (Eripek, 1984; Çamlıyer, 1994; Şeker, 2019; Durgut ve diğ., 2020).

Görüşmecilerden elde edilen veriler sonucunda; spor eğitiminin sosyal beceriler üzerindeki etkisine bakıldığında olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Spor eğitiminin sosyal beceriler üzerindeki etkisine örnek gösterecek olursak iletişim becerileri sosyal ilişkiler, oyun, kurallar, komut ve yönergeler, korku ve kaygılar gibi birçok şeyin üzerinde olumlu katkısı olduğu görülmüştür. Bu konu hakkında görüşmecilerden biri çocuğunun spor eğitiminden önce sohbet etmediğini spor eğitiminden sonra ise sohbet etmeye başladığını söylemiştir. Başka bir görüşmeci çocuğunun önceden çocuklarla oynamamasına rağmen spor eğitiminden sonra oyunlara katılmaya başladığını söylemiştir. Diğer bir başka görüşmeci ise önceden çocuğunun toplum gördüğünde, eve misafir geldiğinde kaçığını spor eğitiminden sonra ise misafiri kapıda karşıladığını söylemiştir. Bu örneklerde spor eğitiminin sosyal beceriler üzerindeki olumlu etkisini göstermektedir.

Taner (2020), 16 hafta boyunca uygulanan spor eğitiminin otizmlilerde bireylerin fiziksel uygunluk, öz bakım, sosyal ve akademik beceriler üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında kontrol grupsuz ön-test, son-test deneysel desenini kullanmıştır. Araştırmaya 6 otizmlilerde birey katılmıştır ve yaş aralıkları 16-23 tür. 16 hafta boyunca haftada 4 gün günde 7 saat şeklinde uyguladığı spor eğitim programı sonucunda spor eğitiminin otizmlilerde bireylerin sosyal becerilerine katkı sağladığı görülmüştür.

Şansi (2019), Bütünleşik Fiziksel Aktivite Programının otizm spektrum bozukluğu olan ve olmayan bireylerde çocukların motor beceri, sosyal beceri ve tutumları üzerindeki etkilerini incelemek üzere yaptığı çalışmada yaşları 6-11 arasında olan 23 otizm spektrum bozuklu olan çocuk ve 24 normal gelişim gösteren akran (Uygulama grubu: 13 otizmlı çocuk,14 normal gelişim gösteren akran, kontrol grubu:10 otizmlı çocuk, 101 normal gelişim gösteren akran) katılmıştır. Uygulama grubuna uygulanan 12 haftalık haftada 2 gün, günde 1 saatlik bütünleşik fiziksel aktivite programı uygulamıştır. Sonuca bakıldığında 12 hafta süren bütünleşik fiziksel aktivite programının otizmlı bireylerin sosyal becerileri üzerinde etkisi olduğu görülmüştür.

İnce (2017), yaptığı çalışmasını otizmlı çocuğa sahip ebeveynlerin spora bakış açılarını ve sporun bu çocukların yaşadıkları problemlere etkisini incelemek için yapmıştır. Çalışmaya otizmlı bireylerin gönüllü olan ebeveynlerinden 41 kişi (24 anne, 17 baba) katılmıştır. Araştırmanın sonucunda sporun iletişim becerileri üzerinde katkısının olduğu görülmüştür.

Yarımkaya ve ark. (2017), 1 otizmlı birey ve 3 normal gelişim gösteren akranın katıldığı araştırmasında akran aracı uyarlanmış fiziksel aktivitelere katılan otizm spektrum bozukluğu olan bir bireyin iletişim becerilerindeki değişimlerin incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmasında durum (vaka) çalışması modeli kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda otizmlı bireyin göz kontağı, ortak ilgi, iletişim başlatma ve iletişime tepki becerilerinde aktivite programı boyunca pozitif yönde artış görülmüştür. Araştırmadan üç hafta sonra yapılan izleme ölçümleri bu pozitif değişimlerin devam ettiğini göstermiştir.

Er (2018), otizmlı 13 (1 kız, 12 erkek) çocuğun katıldığı araştırmasında otizmlı çocuklarda hareket eğitimi ve eğitsel oyun ile yaşam kalitesi ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonunda yapılan hareket eğitimi ve eğitsel oyun programının otizmlı çocukların yaşam kalite düzeylerinde pozitif yönde etki ettiği sonucuna varılmıştır.

Spor eğitiminin akademik beceriler üzerindeki etkisine bakıldığında ise büyük ölçüde olumlu yönde etkisi olduğu görülmüştür. Görüşmecilerden elde edilen veriler sonucunda; spor eğitiminin akademik beceriler üzerindeki etkisine örnek gösterecek olursak algı çalışmalarında ilk okuma yazmaya hazırlık, ses, kelime ve cümle

kurmada, dinleme, nesnelere arası ilişkiler, ritmik sayma gibi birçok Şeyin üzerinde olumlu katkısı olduğu görülmüştür. Bu konu hakkında grşmeciilerden biri çocuğunun hiç kalem tutamadığını spor eğitiminden sonra kalem tutmaya başladığını söylemiştir. Başka bir görüşmeci çocuğunun spor eğitimine başlamadan önce sözel yönergelere uymadığını spor eğitiminden sonra uymaya başladığından bahsetmiştir. Diğer bir görüşmeci ise çocuğunun spor eğitimine başlamadan önce ritmik sayma becerisi 10'a kadar saymak iken çocuğun spor eğitiminden sonra yüze kadar beşer beşer sayabildiğini söylemiştir. Bu rneklerle bakıldığında spor eğitiminin akademik beceriler üzerindeki olumlu etkisi görülmektedir. Fakat akademik becerilerde yakınlarının ismini yazma, dil bilgisi, doğal sayılar, işlemler, ölçüler gibi becerilere bakıldığında bir kısımda ilerleme görülürken bir kısımda ilerleme görülmemiştir. İlerlemeye olmayan kişilere bakıldığında genelinin yaşının küçük olduğu görülmüştür.

Taner (2020), kontrol grupsuz ön test son test deneysel deseninin kullanarak yaptığı çalışmasında 16 hafta boyunca uygulanan spor eğitiminin otizmliler bireylerin fiziksel uygunluk, öz bakım, sosyal ve akademik beceriler üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya yaşları 16-23 yaş aralığında olan 6 otizmliler birey katılmıştır. 16 hafta boyunca haftada 4 gün günde 7 saat Şeklinde uyguladığı spor eğitim programı sonucunda spor eğitiminin otizmliler bireylerin akademik becerilerine katkı sağladığı görülmüştür.

İnce (2017), otizmliler bireylerin gönüllü olan ebeveynlerinden 41 kişinin (24 anne, 17 baba) katıldığı çalışmasında otizmliler çocuğa sahip ebeveynlerin spora bakış aıllarını ve sporun bu çocukların yaşadıkları problemlere etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda sporun dil gelişimi (sözcük dağarcığı, kısa cmler kullanma, uygun frekans ve hızda konuşma, sözcükleri doğru telaffuz etme vb.) becerilerine katkısı olduğu görülmüştür.

Bütün bunlara bakıldığında spor eğitimi otizmliler bireylerin hayatında büyük bir öneme sahiptir. Yapılacak eğitimler sonucunda kazanılacak hareket becerileri otizmliler bireylerin akranları ile olan ilişkilerini olumlu yönde etkileyerek akranları ile oyun aktivitelere katılmalarını sağlayacaktır. Bu durum onları kendine olan güvenlerini arttırarak sosyal alanlardaki iletişim becerilerini de olumlu yönde etkileyecek ve kendini ifade yetenekleri artacaktır. Artış gösteren iletişim becerileri ve kendini ifade edebilme yetenekleri otizmliler bireylerin akademik becerilerini de olumlu yönde etkileyecektir. Yapılan çalışmalarda sporun otizmliler bireylerin sosyal becerileri

üzerinde olumlu katkıları olduğunu, aynı zamanda akademik beceriler üzerinde de katkısı olduğunu göstermektedir ve yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1 Sonuç

Bu araştırma otizmlı bireylerde spor eğitiminin sosyal ve akademik beceriler üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma sonucunda, çocukların sosyal becerilerinden iletişim, oyuna katılma, sosyal ilişki, davranış sorunları ve sıra bekleme, vücut farkındalığı ve denge kontrolü, ilgi alanları, kurallara ve komutlara uyma, yönerge alma gibi birçok beceride sporun olumlu katkısı olduğu sonucuna varılmıştır. Etkinlikten etkinliğe geçiş becerisinde ise otizmlı bireylerin birkaçında sporun katkısı görülmemişken, bazılarında yavaş olsa da otizmlı bireylerin birçoğunda sporun olumlu katkısı görülmüştür.

Akademik becerilere bakıldığında ise algı çalışmaları, ilk okuma yazmaya hazırlık, ses kelime ve cümle, dinleme, nesnelere arası ilişkiler, ritmik sayma gibi birçok beceri üzerinde sporun olumlu katkısı olduğu sonucuna varılmıştır. Sporun yakınlarının ismini yazma, dil bilgisi, doğal sayılar, işlemler ölçüler gibi becerilerde ise bireylerin bir kısmına olumlu katkı sağladığı görülürken bir kısmına katkı sağlamadığı görülmüştür. İlerleme olmayan kişilere bakıldığında bir kişi haricinde yaşlarının ufak olduğu görülmüştür. İşlemlerden ise bölme işlemi ve hesap makinesiyle yapılan işlem becerilerinde sporun katkısı olmadığı görülmüştür.

Bütün bunlara bakıldığında sporun sosyal beceriler üzerinde olumlu katkısı olduğu görülmektedir. Sporun akademik beceriler üzerindeki olumlu katkısı ise azımsanmayacak ölçüde fazladır.

6.2 Öneriler

Spor eğitiminin otizimli bireylerin sosyal ve akademik becerileri üzerindeki etkisine bakılacak olursa otizimli bireylerin eğitim programında daha fazla spor aktivitelerine yer verilmesi önerilir.

Devlet ve özel kurumlarda spor aktivitelerine destek verip buna yönelik projeler planlanarak hayata geçirilmesi sağlanabilir.

Özel kurumların ve devletin desteği ile ücret talep edilmeden otizimli bireylerin spor aktivitelerine katılabileceği merkezler arttırılabilir. Böylece bu eğitimleri karşılayacak güçte olmayan kişilerde bu eğitimlerden yararlanabilir.

Otizimli bireylerin spor eğitimi alabileceği yerler daha fazla sıklaştırılması ve herkesin ulaşabileceği konumlarda olması önerilir.

Otizimli bireylerin spor eğitimi sürecinde velilerin çoğunluğu annelerdir. Babalarında bu sürecin içinde yer alması için teşvik ve yönlendirme yapılmalı.

Otizimli bireylerin spor eğitimi sürecine Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan öğrencilerin aktif katılımlarının sağlanması için staj ve öğretmenlik uygulaması dersleri eğitim programlamasına alınması gerekmektedir.

Üniversiteler, Belediyeler ve Milli Eğitim müdürlükleri özel eğitim çatısı altında resmi ve özel kurumlarda üniversite öğrencilerin destek hizmetlerine katkısının önünü açmalıdır.

Otizimli bireylerin normal gelişim gösteren kardeşleri var ise onların da bu sürece dahil edilip, otizimli bireyler ile birlikte spor aktivitelerine katılımları sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- American Pshychiatric Association** (1980). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (3rd Edition). Washington DC: APA.
- American Psychiatric Association (APA)** (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders. 5th Ed. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Aydın, A.** (2008). Otizmde İlk Adım. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F.** (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. 5. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Çamlıyer H.** (1994). Eğitilebilir Zeka Düzeyindeki Çocuklarda Hareket Eğitiminin Algısal Gelişim Düzeylerine Etkileri, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi (Danışman: Prof. Dr. H. Özgönül). İzmir, 1994.
- Diken, H.İ., Bakkaloğlu, H.** (2017). Zihin yetersizliği ve otizm spektrum bozukluğu. 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi, 164-175.
- Durgut, E., Cahid Orenkul, A., & Algun, Z. C.** (2020). Comparison of the effects of treadmill and vibration training in children with attention deficit hyperactivity disorder: A randomized controlled trial. NeuroRehabilitation. (Preprint), 1-11.
- Eichstaedt, C.B., & Lavay, B.W.** (1992). Physical Activity for Disabled with mental retardation. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Ekici, Ö. K.** (2013). Otizm farkındalığı bilimsel, sosyal ve yasal yönleriyle. TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, 30-40.
- Er Ö.** (2018). Otizmlili Çocuklarda Hareket Eğitimi ve Eğitsel Oyun ile Yaşam Kalitesi İlişkin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Eripek, S.** (1996). Zihinsel engelli çocukların tanımı. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1996; 6 (2): 81-87.
- Erol, Z.** (2014). Otizmde Tenis Uygulamalarının Sosyal Yeterlilik Üzerindeki Etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gillberg, C., & Coleman, M.** (2000). The biology of the autistic syndromes.3rd Edition.NY: Cambridge University Press.

- Hansen, R. L., ve Ozonoff, S.** (2003). Alternative theories: Assessment and therapy options. A. Ozonoff, S. J. Rogers ve R. L. Hendren (Editörler), Autism spectrum disorders: A research review for practitioners (s. 187-207). Washington, DC: American Psychiatric Publishing, Inc.
- Helfin, L. J., ve Alaimo, D. F.** (2007). Students with autism spectrum disorders: Effective instructional practices. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- İnce, G.** (2017). Otizm Spektrum Bozuklu Olan Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Spor İle İlgili Görüşleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi.
- Kabasakal, K., Çevik, O.** (2013). Spor etkinliklerinin, engelli bireylerin Toplumsal Uyumuna ve sporla sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesi. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 74-83.
- Kanner, L.** (1943). Autistic disturbances of affective contact .Nervous Child, 2, 217-250 (Aktaran: Schreibman, 2005).
- Kırcaali-İftar, G.** (2017). Otizm spektrum bozukluğuna genel bakış. İçinde: Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda sosyal beceri öğretimi (Edt. Tekin- İftar, E.). 5. Baskı. Ankara: Vize Basın Yayın, 25-37.
- Lang, R., Koegel, L. K., Ashbaugh, K., Regester, A., Ence, W., Smith W.** (2010) Physical exercise ans individuals with autism spectrum disorders: A systematic review. s.565-576.
- Miller, H., Kuhaneck, M., & Glennon, T.** (2001). An introduction to autism and the pervasive developmental disorders. Victor Graphics.
- NAC (National Autism Center)** (2009). Evidencebased practice and autism in the schools: A guide to providing appropriate interventions to students with autism spectrum disorders. Randolph, MA: National Autism Center.
- Namlı, S.** (2012), Spor yapan ve yapmayan otistik engelli bireylerin davranış ve motor performanslarının karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.
- Neuman, W.L.** 2009. Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches, 7th edition. Ed. Pearson, Boston.
- Özbey, Ç.** (2005). Otizm ve Otistik Çocukların Eğitimi. İstanbul: İnkılap Yayınevi
- Özer Sevimay, D.** (2010). Engelliler için beden eğitimi ve spor (3. Baskı b.). İstanbul:
- Penny, N.** (2005). İstiyorum ihtiyacım var çünkü farklıyım. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Richler, J.C.** (2006). Is there a 'regressive phenotype' of autism spectrum disorder associated with the measles-mumps-rubella vaccine? A CPEA study. Journal of Autism and Developmental Disorders, 36, 299-316.
- Ruştioğlu, O., Nuri, C., Pişkin Abdioğlu, V.** (2018). Otizimli Çocuğu Olan Ailelerin Yaşadığı Sorunlar: Nitel Bir Araştırma. Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi.
- Schreibman, L.** (2005). The science and fiction of autism. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Simpson, R. L.** (2005). Autism spectrum disorders: Interventions and treatments for children and youth. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

- Şansi, A.** (2019). Bütünleşik Fiziksel Aktivite Programının Otizm Spektrum Bozukluğu Olan ve Olmayan Çocukların Motor Beceri, Sosyal Beceri ve Tutumları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Gedik Üniversitesi.
- Şeker, FS.** (2019). Entelektüel Yetersizliği Olan Çocuklarda Hareket Eğitiminin Denge Becerilerine Etkisi, Doktora Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Çamlıyer (Danışman), Manisa 2019.
- Taner İ.** (2020). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerde Spor Eğitiminin Öz Bakım, Sosyal ve Akademik Beceriler Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Tekin İftar, E.** (2019). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar ve Eğitimleri. 7. Baskı. Ankara: Vize Akademik yayınları.
- Tidmarsh, L., ve Volkmar, F. R.** (2003). Diagnosis and epidemiology of autism spectrum disorders. *Canadian Journal of Psychiatry*, 48, 517-525.
- Topçu, S.** (2017) Çocuklarda otizm spektrum bozukluğunun m.chat (modified checklist for autism in toddlers/ değiştirilmiş erken çocukluk dönemi otizm tarama ölçeği) ve tıdos (three- item direct observation screen/ üç maddelik direk gözlemsel tarama) tarama testlerinin değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Toth, K., Munson, J., Meltzoff, A. N., Dawson, G.** (2006) Early predictors of communication development in young children with autism spectrum disorder: Joint attention, imitation, and toy play. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 36, 993– 1005.
- Uzunlular, Y.** (2018). Yaygın Gelişimsel Bozukluk Tanısı Almış Çocuklarda Spor Uğraşının İyileştirici Etkisinin İncelenmesi: Aydın Efeler Belediyesi Otizm spor Eğitim Merkezi Uygulaması. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Volkmar, F.R., ve Wiesner, L.A.** (2004). Healthcare for children on the autism spectrum: A guide to medical, nutritional, and behavioral issues. Bethesda, MD: Woodbine House.
- Yalçın, Ş.** (2017). Otizmlili bireyin sosyalleşmesi için yeni yaşam modeli “umut evleri” Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yarım kaya, E., İlhan, E. L., Karasu, N.** (2017). Akran Aracılı Uyarlanmış Fiziksel Aktivitelere Katılan Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bir Bireyin İletişim Becerilerindeki Değişimlerin İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi.
- Yüksel, A.** (2005). Otizm Genetiği. *Cerrahpaşa Tıp Dergisi*, 36 (1), 35-41.

EKLER

Ek-1: Etik Kurul Kararı

İstanbul
GEDİK
Üniversitesi

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ -
REKTÖRLÜK
Tarih: 19/01/2021 15:57
Sıra: E-71457743-044-2021.2.22

0000184687

Sayı : E-71457743-044-2021.2.22
Konu : Etik Kurul Kararı Doç. Dr. Mehmet
ŞAHİN HK

19/01/2021

Sayın Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Üniversitemizin 14.01.2021 tarihli ve 2020/01 sayılı Etik Kurul Toplantısında Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN'in, "Otizmli Bireylerde Spor Eğitiminin Sosyal ve Akademik Becerilere Etkisinin İncelenmesi" adlı başvurusu görüşüldü. Yapılan görüşme sonunda: "Otizmli Bireylerde Spor Eğitiminin Sosyal ve Akademik Becerilere Etkisinin İncelenmesi" adlı başvurunuzun etik olarak uygun olduğuna katılanların oy birliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Berin ERGİN
Etik Kurul Başkanı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

01A39E82-EEC0-4EAB-B427-7B071762DFBE

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-gedik-universitesi-ebys>

Adres: T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi Cumhuriyet
Mahallesi İlkbahar Sokak No: 1-3-5 34876 Yakacık Kartal
İstanbul
Telefon No: 444 5 438 / Dahili: 1196
Faks No: 0216 452 87 17
e-Posta: info@gedik.edu.tr
KEP Adresi: gedikuniversitesi@hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ozan YILDIZ
Uzman
Telefon No: 444 5 438 / Dahili: 1196

Ek-2: BUFAM IGU Mdrlgne Verilen Dilekçe

BUFAM IGU MDRLGNE

İstanbul Gedik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, Engellilerde Fiziksel Aktivite Bilim Dalı ğrencisiyim.

Otizimli bireylerde yapılacak spor eğitimlerinin onların sosyal ve akademik becerileri üzerinde etkisi olup olmadığını incelemek için "Otizimli Bireylerde Spor Eğitiminin Sosyal ve Akademik Becerilere Etkisinin İncelenmesi" başlıklı bir tez araştırması yapmaktayım.

Bu araştırmada spor eğitiminin otizimli bireylerin sosyal ve akademik becerileri üzerinde etkisi olup olmadığı, eğer varsa bu etkilerin olumsuz yönde mi yoksa olumlu yönde mi olduğu araştırılacaktır.

Bu araştırmanın amacı spor eğitiminin otizimli bireylerin sosyal ve akademik becerileri üzerinde etkisini incelemektir.

Bu araştırmada, araştırma yöntemi olarak yarı yapılandırılmış sorular ile görüşme tekniği kullanılacak. Bu görüşmeler spor yapan 10 otizimli bireyin, spor yaparken onlara eşlik eden 10 kişi ile ve orada bulunan öğretmenleri ile gerçekleştirilecektir. Yapılan tüm görüşmeler kayıt altına alınıp daha sonraki süreçte deşifre edilerek analiz edilecektir.

Yüz yüze yapılması planlanan görüşmeler pandemi sebebi ile çevrim içi görüntülü görüşme şeklinde yapılacak.

Yapacak olduğum çalışmaya başlayabilmek için gereğinin yapılmasını arz ederim.

İletişim Bilgileri

Mail: ozge_prk@hotmail.com
Tel: 0531 350 12 52

Ad-Soyad: Özge Parlak

İmza:

İstanbul
GEDİK
Üniversitesi

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-71457743-044-2021.2.22
Konu : Etik Kurul Kararı Doç. Dr. Mehmet
ŞAHİN Hk

19/01/2021

Sayın Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Üniversitemizin 14.01.2021 tarihli ve 2020/01 sayılı Etik Kurul Toplantısında Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN'in, "Ötizmli Bireylerde Spor Eğitiminin Sosyal ve Akademik Becerilere Etkisinin İncelenmesi" adlı başvurusu görüşüldü. Yapılan görüşme sonunda: "Ötizmli Bireylerde Spor Eğitiminin Sosyal ve Akademik Becerilere Etkisinin İncelenmesi" adlı başvurunuzun etik olarak uygun olduğuna katılanların oy birliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Berin ERGİN
Etik Kurul Başkanı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

0LAJAE82-EECO-4EAB-D427-7B071762D6BE

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.tck.gov.tr/istanbul-gedik-universitesi-etik-kurul/>

Adres: T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi Cumhuriyet

Mahallesi Etiler Sokak No: 1-3-5 34876 Yakacak Kartal

İstanbul

Telefon No: 444 5 438 / Dahili: 1196

Faks No: 0216 452 87 17

e-Posta: info@gedik.edu.tr

KEP Adresi: gedikunivresitesi@h1.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ozan YILDIZ

Uzman

Telefon No: 444 5 438 / Dahili: 1196

SOSYAL BECERİLER GÖRÜŞME FORMU

Bu çalışma Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD yürütülen bir yüksek lisans çalışmasıdır.

Veriler tez dışında kullanılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Özge PARLAK

İstanbul Gedik Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Sağlık Bilimleri Ana Bilim Dalı

Engelliler Fiziksel Aktivite Bilim Dalı

1. Anne yaşı?

2. Baba yaşı?

3. Annenin eğitim durumu? Eğitim geçmişinizi anlatabilir misiniz?

4. Babanın eğitim durumu? Eğitim geçmişinizi anlatabilir misiniz?

5. Ailedeki çocuk sayısı?

6. Ailede başka özel çocuk var mı?

Cevap evet ise, spor aktivitelerine katılıyor mu?

7. Birinci derecedeki yakınlarında başka özel birey var mı?

8. Ailenin ekonomik durumu?

9. Çocuğunuzun özel bir birey olduğunu ilk öğrendiğinizden itibaren geçen süreçten bahsedebilir misiniz?

10. Çocuğunuzun sosyal hayatından bahsedebilir misiniz?

Genel olarak neler yapar?

Bir gününü nasıl geçirir?

Kimlerle vakit geçirir?

Ne gibi aktivitelere katılır?

Rutinleri nelerdir?

11. Dolayoba Spor Kompleksinde aktivitelere katılmaya ne zaman başladınız? Daha önce başka bir yere gittiniz mi? Kaç yıldır buradaki aktivitelere katılıyorsunuz?

12. Engelli bireylerin spor aktivitelerine katılımı hakkında ne düşünüyorsunuz? Genel fikriniz nedir?

13.Sizce spor aktivitelerinin Otizmli bireyler için ne gibi faydaları var? Olumsuz bir yanını görüyor musunuz?

14.Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşüncecek olursanız; çocuğunuzun ilişkilerini anlatabilir misiniz? Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

15.Çocuğunuzun spor aktivitelerine katılım hakkında ne düşünüyorsunuz?

16.Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşüncecek olursanız; çocuğunuzun kaç yakın arkadaşı var? Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

Bu arkadaşları kim? Nereden? (Mahalle, Dolayoba, kuzen, okul.)

17.Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşüncecek olursanız; çocuğunuz diğer çocukların oynadığı oyunlara katılıyor mu? Bu oyunlara nerede katılıyor? (Ev, okul, Dolayoba.) Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

18.Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşüncecek olursanız; çocuğunuz diğerlerini kendi oyunlarına davet ediyor mu? Davet ediyorsa eğer hangi arkadaşlarını davet ediyor ve nerede davet ediyor? (Ev, okul, Dolayoba.) Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

19.Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşüncecek olursanız; çocuğunuz sosyal etkileşimlere yönelik korku veya kaygı belirtisi gösteriyor mu? Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

Ne gibi korku ya da kaygıları vardır?

Ne gibi zamanlarda kaygılanır?

Şu an bu konularda nasıl?

Hangi korkusu ya da kaygısı kayboldu?

20.Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşüncecek olursanız; çocuğunuzun sohbet etme becerilerini nasıl tanımlarsınız?

Kimlerle sohbet etmekten hoşlanıyor?

Sizce neden bu kişilerle sohbet etmekten hoşlanıyor?

Spor aktiviteleri bunları değiştirdi mi?

21.Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşüncecek olursanız; çocuğunuz diğer çocuklar ile etkileşim başlatıyor mu?

Kimlerle etkileşim başlatıyor?

Hangi ortamlarda etkileşim başlatıyor? (Ev, okul, Dolayoba.)

Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

22.Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşüncecek olursanız; çocuğunuzun ilgilendiği şeyler nelerdir? Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

23.Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşüncecek olursanız; çocuğunuz bir etkinlikten diğerine geçiş yaparken zorluk yaşıyor mu?

24.Çocuğunuzun güçlü yönleri nelerdir? Çocuğunuzun güçsüz yönleri nelerdir? Spor aktivitelerine başladıktan sonra güçlü yönleri ve güçsüz yönleri ne şekilde ilerledi?

25.Çocuğunuzun sosyal ilişki kurmasında sizce en büyük engel nedir?

26.Otizmli bireylerin spor aktivitelerine katılmaları hakkında benim soemediğim ama sizin söylemek istediğiniz bir şey, paylaşmak istediğiniz bir düşünce var mı?

Bu çalışma Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD yürütülen bir yüksek lisans çalışmasıdır.

Veriler tez dışında kullanılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

AKADEMİK BECERİ GÖRÜŞME FORMU

Bu çalışma Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD yürütülen bir yüksek lisans çalışmasıdır.

Veriler tez dışında kullanılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Özge PARLAK

İstanbul Gedik Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Sağlık Bilimleri Ana Bilim Dalı

Engelliler Fiziksel Aktivite Bilim Dalı

TÜRKÇE

Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra düşünecek olursanız;

- 1.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde sözel yönergelere uyar mıydı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 2.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde sözcükleri doğru kullanma becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 3.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde görsel uyaran verildiğinde tepki verme becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 4.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde işitsel uyaran verildiğinde tepki verme becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 5.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde el, parmak çalışmalarında kas kuvveti ve koordinasyonu becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 6.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde el-göz koordinasyon becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 7.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde yazı araç-gereçlerini kullanma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 8.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde sesleri ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

- 9.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde kelimelerden cümle oluşturma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 10.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde kuralına uygun cümle okuma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 11.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde kendi ve yakın çevresindeki kişilerin adlarını yazma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 12.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde dinlediği ya da okuduğu masal ve öyküyle ilgili sorulara cevap verme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 13.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde dinlediği ya da okuduğu bir metni anlatma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 14.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde noktalama işaretlerini kullanma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 15.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde yazım kurallarına uyma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

MATEMATİK

- 1.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde nesnelere az ve çok olma durumuna göre ayırtma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 2.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde nesnelere uzun ve kısa olma durumuna göre ayırtma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 3.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde nesnelere kalın ince olma durumuna göre ayırtma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 4.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde nesnelere boş ve dolu olma durumuna göre ayırtma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 5.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde nesnelere ağırlıklarına göre sıralama becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 6.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde ritmik sayma becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 7.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde 1,2,3,4,5,6,7,8 ve 9 doğal sayıların kavrama becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 8.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde toplama işlemini kullanarak problem çözme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

- 9.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde çıkarma işlemini kullanarak problem çözme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 10.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde çarpım tablosunu ezbere bilme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 11.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde bölme işlemini kullanarak problem çözme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 12.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde hesap makinesi kullanarak işlem yapma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 13.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde metre ve cetvel kullanarak ölçüm yapma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 14.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde geometrik şekilleri ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 15.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde geometrik şekilleri ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
- 16.Çocuk ilk spor eğitimi almaya geldiğinde bir örüntüde eksik bırakılan öğeleri tamamlama becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

Bu çalışma Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD yürütülen bir yüksek lisans çalışmasıdır.
Veriler tez dışında kullanılmayacaktır.
Katkılarınız için teşekkür ederim.

Ek-3: Çalışmanın İzni

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezi

Sayı : E-71457743-806.01.03 -196651
Konu : Özge PARLAK' In Dilekçesi Hk

05 Mayıs 2021

Sayın Özge PARLAK

05.05.2021 tarih ve 196637 barkod numaralı dilekçenize binaen Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezi Koordinatörü (BUFAM) öğrenci velileriyle görüşerek, merkezimizde gerekli tez çalışmanızı yapabilmemiz uygun görülmüştür.

Dr. Öğr. Üyesi Nuriye SEVİNÇ
Bütünleşik Fiziksel Aktivite Merkezi Koordinatörü
(BUFAM)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi Cumhuriyet Mah.
İlkbahar Sok. No:1 Yakacık/Kartal/İstanbul
Telefon No: 444 5 438
Faks No: 0216 452 87 17
e-Posta: info@gedik.edu.tr
KEP Adresi: gedikuniversitesi@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-gedik-universitesi-ebys>

Ayrıntılı bilgi için: Nuriye SEVİNÇ (BUFAM KOORDİNATÖRÜ)
Koordinatör
Telefon No: 444 5 438

Ek-4: Sosyal Beceri Görüşme Soruları

Bu çalışma Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD yürütülen bir yüksek lisans çalışmasıdır.

Veriler tez dışında kullanılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Özge PARLAK

İstanbul Gedik Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Sağlık Bilimleri Ana Bilim Dalı

Engellilerde Fiziksel Aktivite Bilim Dalı

1. Anne yaşı?

2. Baba yaşı?

3. Annenin eğitim durumu? Eğitim geçmişinizi anlatabilir misiniz?

4. Babanın eğitim durumu? Eğitim geçmişinizi anlatabilir misiniz?

5. Ailedeki çocuk sayısı?

6. Ailede başka özel çocuk var mı?

Cevap evet ise, spor aktivitelerine katılıyor mu?

7. Birinci derecedeki yakınlarda başka özel birey var mı?

8. Ailenin ekonomik durumu?

9. Çocuğunuzun özel bir birey olduğunu ilk öğrendiğinizden itibaren geçen süreçten bahsedebilir misiniz?

10. Çocuğunuzun sosyal hayatından bahsedebilir misiniz?

Genel olarak neler yapar?

Bir gününü nasıl geçirir?

Kimlerle vakit geçirir?

Ne gibi aktivitelere katılır?

Rutinleri nelerdir?

11. Dolayoba Spor Kompleksinde aktivitelere katılmaya ne zaman başladınız? Daha önce başka bir yere gittiniz mi? Kaç yıldır buradaki aktivitelere katılıyorsunuz?

12. Engelli bireylerin spor aktivitelerine katılımı hakkında ne düşünüyorsunuz? Genel fikriniz nedir?

13. Sizce spor aktivitelerinin Otizmli bireyler için ne gibi faydaları var? Olumsuz bir yanını görüyor musunuz?

14. Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşünecek olursanız; çocuğunuzun ilişkilerini anlatabilir misiniz? Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

15.Çocuğunuzun spor aktivitelerine katılımı hakkında ne düşünüyorsunuz?

16. Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşünecek olursanız; çocuğunuzun kaç yakın arkadaşı var? Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

Bu arkadaşları kim? Nereden? (Mahalle, Dolayoba, kuzen, okul..)

17. Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşünecek olursanız; çocuğunuz diğer çocukların oynadığı oyunlara katılıyor mu? Bu oyunlara nerede katılıyor? (Ev, okul, Dolayoba..) Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

18. Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşünecek olursanız; çocuğunuz diğerlerini kendi oyunlarına davet ediyor mu? Davet ediyorsa eğer hangi arkadaşlarını davet ediyor ve nerede davet ediyor? (Ev, okul, Dolayoba..) Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

19. Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşünecek olursanız; çocuğunuz sosyal etkileşimlere yönelik korku veya kaygı belirtisi gösteriyor mu? Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

Ne gibi korku ya da kaygıları vardır?

Ne gibi zamanlarda kaygılanırdır?

Şu an bu konularda nasıl?

Hangi korkusu ya da kaygısı kayboldu?

20. Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşünecek olursanız; çocuğunuzun sohbet etme becerilerini nasıl tanımlarsınız?

Kimlerle sohbet etmekten hoşlanıyor?

Sizce neden bu kişilerle sohbet etmekten hoşlanıyor?

Spor aktiviteleri bunları değiştirdi mi?

21. Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşünenecek olursanız; çocuğunuz diğer çocuklar ile etkileşim başlatıyor mu?

Kimlerle etkileşim başlatıyor?

Hangi ortamlarda etkileşim başlatıyor? (Ev, okul, Dolayoba..)

Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

22. Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşünenecek olursanız; çocuğunuzun ilgilendiği şeyler nelerdir? Bu durum spor aktivitelerine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

23. Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra olarak düşünenecek olursanız; çocuğunuz bir etkinlikten diğerine geçiş yaparken zorluk yaşıyor mu?

24.Çocuğunuzun güçlü yönleri nelerdir? Çocuğunuzun güçsüz yönleri nelerdir? Spor aktivitelerine başladıktan sonra güçlü yönleri ve güçsüz yönleri ne şekilde ilerledi?

25.Çocuğunuzun sosyal ilişki kurmasında sizce en büyük engel nedir?

26. Otizimli bireylerin spor aktivitelerine katılmaları hakkında benim sormadığım ama sizin söylemek istediğiniz bir şey, paylaşmak istediğiniz bir düşünce var mı?

Bu çalışma Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD yürütölen bir yüksek lisans çalışmasıdır.

Veriler tez dışında kullanılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Ek-5: Akademik Beceri Görüşme Soruları

Bu çalışma Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD yürütülen bir yüksek lisans çalışmasıdır.

Veriler tez dışında kullanılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Özge PARLAK

İstanbul Gedik Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Sağlık Bilimleri Ana Bilim Dalı

Engellilerde Fiziksel Aktivite Bilim Dalı

TÜRKÇE

Spor aktivitelerine başlamadan önce ve spor aktivitelerine başladıktan sonra düşünecek olursanız;

1. Spor eğitimine başlamadan önce sözel yönergelere uyar mıydı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
2. Spor eğitimine başlamadan önce sözcükleri doğru kullanma becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
3. Spor eğitimine başlamadan önce görsel uyaran verildiğinde tepki verme becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
4. Spor eğitimine başlamadan önce işitsel uyaran verildiğinde tepki verme becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
5. Spor eğitimine başlamadan önce el, parmak çalışmalarında kas kuvveti ve koordinasyonu becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
6. Spor eğitimine başlamadan önce el-göz koordinasyon becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
7. Spor eğitimine başlamadan önce yazı araç-gereçlerini kullanma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

8. Spor eğitimine başlamadan önce sesleri ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
9. Spor eğitimine başlamadan önce kelimelerden cümle oluşturma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
10. Spor eğitimine başlamadan önce kuralına uygun cümle okuma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
11. Spor eğitimine başlamadan önce kendi ve yakın çevresindeki kişilerin adlarını yazma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
12. Spor eğitimine başlamadan önce dinlediği ya da okuduğu masal ve öyküyle ilgili sorulara cevap verme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
13. Spor eğitimine başlamadan önce dinlediği ya da okuduğu bir metni anlatma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
14. Spor eğitimine başlamadan önce noktalama işaretlerini kullanma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
15. Spor eğitimine başlamadan önce yazım kurallarına uyma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

MATEMATİK

1. Spor eğitimine başlamadan önce nesnelere az ve çok olma durumuna göre ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
2. Spor eğitimine başlamadan önce nesnelere uzun ve kısa olma durumuna göre ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
3. Spor eğitimine başlamadan önce nesnelere kalın ince olma durumuna göre ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
4. Spor eğitimine başlamadan önce nesnelere boş ve dolu olma durumuna göre ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
5. Spor eğitimine başlamadan önce nesnelere ağırlıklarına göre sıralama becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
6. Spor eğitimine başlamadan önce ritmik sayma becerileri nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
7. Spor eğitimine başlamadan önce 1,2,3,4,5,6,7,8 ve 9 doğal sayılarını kavrama becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

8. Spor eğitimine başlamadan önce toplama işlemini kullanarak problem çözme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
9. Spor eğitimine başlamadan önce çıkarma işlemini kullanarak problem çözme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
10. Spor eğitimine başlamadan önce çarpım tablosunu ezbere bilme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
11. Spor eğitimine başlamadan önce bölme işlemini kullanarak problem çözme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
12. Spor eğitimine başlamadan önce hesap makinesi kullanarak işlem yapma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
13. Spor eğitimine başlamadan önce metre ve cetvel kullanarak ölçüm yapma becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
14. Spor eğitimine başlamadan önce geometrik şekilleri ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
15. Spor eğitimine başlamadan önce geometrik şekilleri ayırt etme becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?
16. Spor eğitimine başlamadan önce bir örüntüde eksik bırakılan öğeleri tamamlama becerisi nasıldı? Spor eğitimine başladıktan sonra nasıl şekillendi?

Bu çalışma Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD yürütülen bir yüksek lisans çalışmasıdır.

Veriler tez dışında kullanılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Özge PARLAK

Doğum Tarihi ve Yeri: 27.03.1996 Pendik/ İSTANBUL

E-posta : ozge_prk@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

- Lisans:2019, İstanbul Gedik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü